Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРЛАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 24 МАЙ, 1988 ШУ. ★ № 62 (7565). ★ Мах 3 кеп.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМАХ БОЛА

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1988 шера 23 мае хилар КПСС Центральни Комитета аргIанара Пленум.

Пленуме дийцар «XIX Ерригсоюзни партийни конференцена йолча КПСС ЦК Тезисий проектах» дола дош. Цу дешах льаца къамаьл дир КПСС ЦК Генеральни секретара М. С .Горбачева.

Пленуме къамаьлаш дир: нн. В. П. Демиденкос — Казахстана Компарте Кустанайски обкома хьалхарча секретара, А. Н. Герасимова — КПСС Ленинградски горкома хьалхарча секретара, Г. Г. Ведерникова — СССР Министрий Совета Председатела заместитела, В. К. Месяца — КПСС Московски обкома хьалхарча секретара, Б. И. Гостева — СССР финансай министра, Ф. В. Попова — КПСС Алтайски крайкома хьалхарча секретара, Г. И. Ревенкос — Украина Компарте Киевски обкома хьалхарча секретара, Л. А. Бородина — КПСС Астрахански обкома хьалхарча секретара, Р.-Б. И. Сонгайла — Литва Компарте ЦК хьалхарча секретара, А. А. Логунова — СССР Iилмай Академе вице-президента, М. В. Ломоносова цIерагIча Московски паччахьалкхен университета ректора, Я. П. Погребняка — Украина Компарте Львовски обкома хьалхарча секретара, Е. П. Велихова — СССР Iилмай Академе вице-президента, Е .Е. Соколова — Белоруссе Компарте ЦК хьалхарча секретара, Г. М. Корниенкос — КПСС ЦК дунен халкъашта юкъерча Отдела заведующе хьалхарча заместитела, Д. И. Патиашвиле — Грузе Компарте ЦК хьалхарча секретара, В. А. Ивашкос — Украина Компарте Днепропетровски обкома хьалхарча секретара, Е. Ф. Муравьева — КПСС Куйбышевски обкома хьалхарча секретара, В. В. Загладина — КПСС ЦК дунен халкъашта юкъерча Отдела заведующе хьалхарча заместитела, Г. В. Колбина — Казахстана Компарте ЦК хьалхарча секретара, А. П. Ночевкина — Украина Компарте Одесски обкома хьалхарча серетара.

Дош хаддаш къамаьл дир КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева.

Дийцача дешах Пленумо соцам тIаийцар, из кепатох.

Пленуме дийцар организационни дош. Пленумо КПСС ЦК членалла ваьккхар кандидат хинна В. В. Карпов — СССР йоазонхой Союза правлене хьалхара секретарь.

ЦУ тIехь КПСС ЦК Пленумо ший болх чакхбаьккхар.

1988 шера 23 мае хиннача КПСС Центральни Комитета Пленума соцам

XIX ЕРРИГСОЮЗНИ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕНА ЙОЛЧА КПСС ЦК ТЕЗИСИЙ ХЬАКЪЕХЬА

1. ЦК Политбюрос хьачуенна XIX Ерригсоюзни партийни конференцена йола КПСС ЦК Тезисаш могае.

2. КПСС ЦК Тезисаш партийни организацешка, берригача къахьегамхошка шерра ювцийтара кепатоха.

3. XIX Ерригсоюзни партийнии конференце доклад елга тIадилла КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачевна.

Яхьа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

— ДIабахача биъ бетта 10 тонн шура планал совгIа паччахьалкхенга йохка аьттув баьлар тха, — аьлар «Загорский» совхоза директора Дараев Султана. — ДIадахача шерашка лаьрхIар низкъала мара кхоачаш ца деш хьаенача тха коллективана доккха совгIат хилар цох.

ДикагIболча дояркаша 10—12 килограмм шура йоаккх укх деношка хIара беттача Iаттагара. Баьццара доакъар тела доладаларца дувзаденна из хьокхам кхы а лакхагIа хила тарлуш ба. Из уйла йолаш къахьег фермай заведующеша Х. Хациева, М. Джелатханова.

— ДукхагIа теркам тIаухийт совхоза кулгалхоша а парткома а дояркай, бежа Iуй, фермашка болх беча механизаторий къахьегамцара безам совбаккхара, цар социальни хьашташ дикагIа кхоачашдара, — йоах директора. — Из лоархI оаха тхоай керттера декхар.

Деша дай бац

Укх тIеххьарча хана дикагIа хила даьннад Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза хьайбаш леладерий гIулакхаш.

Цхьабакъда, из ала йиш яц № 4 йолча шурий - товарни ферма болхлоех. ДIабахача биъ бетта а мае хьалхарча деношка а кхы Iа яха да веларгволаш къахьийгадац цар, гонга кхаччалца декхарийла чу а бахаб. Масала, укх шера 1346 тонн шура паччахьалкхенга йохка езаш ба уж. ХIаьта XIX Ерригсоюзни партийни конференцена толамца накъабахара тIайийца социалистически декхараш кхы а лакхагIа да. ТIаккха фуд хьадаьр? Май бекъалуча деношка ерригa ехкар 321 тонн шура мара яц. Вешта аьлча, 24 процент?!

ХIанз а тIехьадац

Дукха ха йисаяц бIаьстанкхашкара балхаш чакхдала. НонагIо долча боахамашка дIадийна даьннад ялаташ, доакъара культураш, баьцадaараш. ХIанз кхаш леладерий ерригa уйлаш хургболча хьувкъамца ювзаенна я.

Ахкана лерттIа кийчо яьраш шоаш паччахьалкхен планаши тIайийца социалистически декхараши кхоачашдергхиларах дог тийша ба, цхьабакъда, кIезига бац соахка а цул хьалхарча шерашка а шоаш нийсдалийта кхоачамбоацараш юха кердадалар кхераш, садуараш а. Царех ба Гудермесски района гина лаьрхIа люцерна кхееараш а. ХIана?

Соахка паччахьалкхен планагIа 310 тонн люцерна ги дохка дезаш бар уж. Фу дар цу даькъе царна гIо-новкъостал де дезар? Цкъа-дале, из культура хьалкхеярах йола Iилманхойи агрономийи тоъал шера рекомендацеши консультацеши, шозлагIа-дале, районе люцерна кхееча пхе шера Iоаяь йоккха опыт, кхозлагIа-дале, из де ховш йола кадраши эшаш йола техникеи шортта хилар. Лоацца аьлча, дика а дукха а продукци чуэцара ший тайпара кIийле йолаш яр.

Бакъда, хIанз из къайле яц, люцерна дIаювча, из хьалкхееча, цун ги доаккхача технологи телхаеш моттигаш дукха хилар районе. Къаьстта цу даькъе «белгалъяьлар» «Кошкельдинский», «Дружба» яха совхозаш. Садуаш хьал дар ги паччахьалкхенга дохкача эттар а, 1987 шера 27 октябре халкъа тIахьожама комитета баьча соцам тIа йоахар: «Паччахьалкхенга люцерна ги дохкара план кхоачаш ца еш йиса мегаш я. ХIанз района боахамашка хьаIайнад 200 тонн кондиционни ги, хIаьта из дIачудалара е боахамий кулгалхоша, е ги леладеча станце болхоша деш хIама дац».

Юххера а потребителашка-заказчикашка дIадахьийтар люцерна ги. Цхьабакъда, цар из дIаэца тиганзар. Бахьан: ги бIеха а во а хилар. Цох хьахиннар — итташ - итташ эзараш сомашта зе хилар паччахьалкхенна. ХIаьта гIулакх иштта гIолдалийтараш бехктокхаме ца озаш бисар.

Мишта латт гIулакх хIанз? Бакъдар аьлча, хьалха нийсдалийта кхоачамбоацараш кIезиглуш дац. Масала «Кошкельдинский» совхозе соахка шекара свеклаш хиннача дIайийнай люцерна. Iилманхоша яхачогIа из боккха хьувкъам чуэцара новкъарле е таро луш хIама да. Эшаш йола молхаш ца тохаш дIадийнад ги «Брагунский», «Дружба», «Гудермесский», «Ойсангурский» яхача боахамашка. Цул совгIа, дикагIйола агротехнически ханаш тIехъяьлча мара даьдац из.

ЧIоаггIа садуаш хIама да люцерна ги доаккхалга шерагара шерага лаьгIлуш хилар. Масала, 1986 шера «Гудермесский» совхозе 97 тонн ги гулдаьдар, соахка — 51 тонн, белгалдаккха деза, шаккхе, шера люцерна дIайийнна кха цхьан боараме хинналга. Иштта да-кх гIулакхаш...

М. БЕСКАЕВ.

ТОЛАМИЙ ЛАРД

Ханага диллача ше къона вале а производства ветеран лоархIаш ва «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно - экспериментальни завода кхоалагIча цехе токарий бригадир вола къона коммунист Кравец Валерий а. Цхьан хана из Iомаваьр ва хIанз Грозненски экспериментально - механически заводе болх беш вола, гIорваьнна токарь Гечебаев Юрий.

ВIаши чIоагIа вошал, доттагIал тоссаденна бар нохчо Ю. Гечебаеви жугате В. Кравеци. Балха тIа а, общественни гIулакхаш кхоачашдеча а, салоIача юкъа а даим цхьана хулар уж. Ший дикагIйола адамала оамалаш Валерена дIаIомайора Юрес. Массехк шу да уж вIаши къаьста, бакъда доттагIал хьададац. Ший хьехамча беркате никъ дIахохьош ва В. Кравец. Тахан дикагIчарех лоархIаш я цо кулгалду комсомольско - кагирхой коллектив. Къона коммунист ше а ва хIанз кагирхой хьехамча. Къаьстта чIоагIа теркам тIабахийта Iомаю цо дукха ха йоаццаш цехе болх бе ена нохчий йоI Шамурзаева Лариса. Цо хьехарца гIорбаьнна специалисташ а хинна, хьинаре къахьегаш ба къона токараш Фадеев Дмитрий, Дьяченко Алексей, Татаев Сулейман, кхыбараш.

Завода подразделенешта юкъе къаьстта моттиг дIалоацаш я № 1 йола литейни цех. Цхьа квартал дIайодац эггара кIезигагIа дале а шинкхаь процента цо план тIехкхоачаш ца еш. Цеха коллективе дика вовзаш, массане лоархIаш, болх тIехдика бовзаш саг ва Аушев Хьажмурад. Дукххача шерашка хьаьнала кхоачашбаьб цо литейщика болх, хIаьта дукха ха йоаццаш балха тIа лакхваьв из, ОТК тIахьожама мастералла а вахийта. Ший йIаьхий балха опыт камаьрша дIалу цо къоначa литейщикашта, доаггIар хьадех производства ветеранашкара.

Цу гIулакха цун дика гIончаш а хинна дIаэттаб цхьан хана из ше Iомаваь бола къахьегама ветеранаш С. Бирюков, М. Мифтахов, С. Линк, В. Саргсян, кхыбараш. Цар новкъосталца болх бе Iомабу цо дукха ха йоаццаш цехе балха баьхка Гадаев Мурад, Долгиев Мовлатгири, кхыбараш.

Хьехар де а дагавала а кIезига дац, цун Къулбаседа - Кавказски горно-металлургически институт йисте а яьккха цеха воккхагIвола мастер а волаш, болх бу шоллагIа шу долча Картоев Мухьмадаца а. Шоайла гIо ду, вIаши хьех цар — Хьажмурада Мухьмада технологически процессаш кIоаргагIа йовзийт, хIаьта вокхо теори Iомаю. Цу дерригне царна гIо ду цехера хьалаш тоаде, балха тIа толамаш даха.

Р. АУШЕВ.

СУРТАШ ТIА: 1) Къона кулгалхо В. Кравец; 2) ОТК тIахьожама мастер Хь. Аушеви (аьрдехьарвар) цеха воккхагIвола мастер М. Картоеви кийча продукцега хьожаш ба.

Автора сурташ.

КИЙЧО ЕШ БА

Укх деношка тха заводе сомаши баьцадаараши чуэцара лаьрхIа дола профилактически балхаш чакхдоахаш латт.

Предприяти республике йоккхагIчарех цаI я. Шерашера тоалуш латт цун хьал.

Тха болхлоша къоабалдеш тIайийцар КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума соцамаш. Кердача хьалашка хIаравар хано дIадехача бесса къахьега гIерт. ДукхагIчар кхетаду къахьегама овсарле лакхъялларах, продукце дикал тоаяларах, цун себестоимость лохъяларах шоай алапи лакхлулга, тоалулга хIара дезала хьал.

Мишта кхоачашду оаха тхоашта хьалхашка латта декхараш? ДIадахача шера заводо арахийцар 18,7 миллион условни консервни банка. Укх шера лаьрхIад 26,5 миллион 250 эзар условни банка арахеца. Тха низага хьежача из а боарам бац.

ХьатIадоагIача шерашка консерваш арахецар дIакхоачаргда 32 миллион условни банкага.

Харцхургда завода болх атта дIабода аьлча. Кхоачамбоацараш а нийслу. Масала, завода доккха зе деш я дIа а йолаяь, чакх ца йоахаш йиса объекташ. Ахча дIадахийтад цIермашена никъбиллара, очистной гIирсаш хьалдара. Цу гIулакхах пайда баьннабац. ЦIермашина наькъо болх быц, хIаьта наха шпалаш лечкъаю. Цхьаццанахьара вIашагIъяьхай рельсаш. Боккха мах боакха материалаш ма йий уж.

Дукха болх ба оборудовани тоаеш заводе бе безаш. Автоматизировани е езаш я линеш. ГIадвугаш дац социально-культбыта гIишлош хьалъяра гIулакх а. Теркам тIабахийта езаш я сага фактор а. 600 совгIа саг ва заводе къахьегаш. Царех 400 саг Самашкера ва. Вожаш кхыча юрташкара балха хьакхувлаш ба.

Тха дукхагIбола къахьегамхой моттигерча школай дешархой хинна нах ба. Завода чотах тайп-тайпарча вузаша кийчваьв 12 специалист. 18 саг заочно техникумашка, институташка деша вагIа. Дийшабаьннараш кулгалхой хинна дIабахаб.

Заводо бувзам лелабу меттигерча школашца. Традици хинна дIаэттад цхьана собранеш, художественни самодеятельноста хьажараш, кхыйола мероприятеш дIакхахьар. Заводо новкъостал ду школашта оборудовани эца, ремонт е. Халъяьй тир, духьалений оаса. Хьалхарча юкъерча школе хьайийллай столови.

Соахка школашка юкъейоалаяьй керда дисциплина — общественно - пайдане къахьегам. Дешархой бригадаша арахийцар дIадахача шера ах миллион сомаьха продукци. Бетта 120 сом алапи эцар хIара дешархочо.

Къахьегамхой сапаргIатдаккха таро лу хьалаш Iалашдаьд. Предприяте коа дIаегIай сквер, цIе уголок кийчъяьй, болх беш я столови, медпункт, тика, лувча моттиг, стадион.

Карарча шера шоллагIча квартале 6 миллион 400 эзар условни консервни банка арахеца декхарийла да тхо. Коллективо чIоагIа яьй хьалхарча ах шера план XIX Ерригсоюзни партконференци хьаеллача дийнахьа кхоачашъе.

В. АХМАДОВ,
Самашкински консерваш еча завода директор.

А. АЦАЕВ,
керттера экономист.

Н.н. Л. А. Афонина, А. А. Аветисьянца «Нохч-ГIалгIай АССР Iилман техникан заслуженни деятель» яха сийлен цIи яларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Iилмеи техникеи дегIакхувлача доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР Iилман техникан заслуженни деятель» яха сийлен цIи лойла:

Афонин Леонид Алексеевича — «Промавтоматика» Грозненски НПО генеральни директора Iилма даькъе волча заместитела.

Аветисьянц Айкаку Акоповича — геолого-минералогически Iилмай кандидата. Лаьттан йIовхалах пайда ийбара йолча Къулбаседа Кавказски управлене начальника.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.
гор. Грозный.
1988 шера 20 мае.

◆

Нов. В. Г. Артамонов Нохч-ГIалгIай АССР керттерча паччахьалкхен арбитрала хьожаварах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

Нов. **Артамонов** Валентин Геннадиевич Нохч-ГIалгIай АССР керттерча паччахьалкхен арбитрала хьожаве.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.
г. Грозный.
1988 шера 20 мае.

◆

Нов. М. А.-М. Мугадаевна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Боахамий органашка дуккхача шерашка беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи ваьча дийнахьа денз 50 шу дизарца дувзаденна Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла **Мугадаев** Майрбек Абдул-Межидовича — СССР Миннефтегазстроя «Грозтрубопроводстрой» треста управляющена.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.
гор. Грозный.
1988 шера 20 мае.

◆

Нов. О. Н. Кисловна «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни рационализатор» яха сийлен цIи яларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Рационализаторски балха доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни рационализатор» яха сийлен цIи лойла **Кислов** Олег Никифоровича — Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама Министерства трамвайно-троллейбусни управлене воккхагIвелча мастера.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.
гор. Грозный.
1988 шера 20 мае.

◆

Нн. И. А. Мусаеляна, С. Б. Хайдаевна, И. А. Эльдиевна «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни гIишлонхо» яха сийлен цIи яларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

ГIишлош еча даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни гIишлонхо» яха сийлен цIи лойла:

Мусаелян Игорь Александровича — «Чечeнингушагропромпроект» института керттерча инженера заместитела.

Хайдаев Салаудин Баймурадовича — «Чеченингушагропромстрой» объединене аьшкбетонни изделеш еча завода газоэлектросварщика.

Эльдиев Iаьлий ИсмаIала — «Чеченингушагропромстрой» объединене «Грозненская-4» яхача дIа-са лелача механизированни колонна плотника.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.
гор. Грозный.
1988 шера 20 мае.

Хроника

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1988 шера 20 маерча УказагIа **Шанин** Владимир Федорович издательствай, полиграфе, книжни торговле гIулакхашта йолча Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен комитета председатела декхарехи **Рязанцева** Галина Григорьевна — Нохч-ГIалгIай АССР керттерча паччахьалкхен арбитра декхарехи мукъабовлийтаб пенсе болхаш хиларца дувзаденна.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАРАХ...

СССР 60 шу дизара цIерагIча «Оргтехника» яхача грозненски производственни объединене коллектив ший хьинар кхо ца деш къа а хьегаш, XIX Ерригсоюзни партийни конференцена накъайода. Цунна тешал деш да хIанзлехьа цо даьха производственни хьокхамаш.

ДIадахача шера укх хана хьаеш хинначул 11 процент дукхагIа арахец хIанз объединене промышленни продукци. Иззал лакхъеннай цига къахьегама овсарле а. ПланагIа лаьрхIачул совгIа 400 эзар сом пайда баьб машинашъераша паччахьалкхенна. Кара а ерзаяь, укх шера цар арахеца йолаьй керда продукци: хIамаш йогаш йола прибор, хьийзача тхах барзъаш хьаду прибор, деза мовхьаш дIа-хьа дахьара йола приспособлени, ЭР-«620РЗ» электрофотографически аппарата хьалхара промышленни парти арахеца йолаьй.

Укх шера хьалхарча квартале баьча балха итогаш яьчул тIехьагIа, Ерригсоюзни социалистически яхье котъяьннарг а лаьрхIа, «Оргтехника» производственни объединенена елар СССР приборостроене министерстваи отраслевой профсоюза ЦК-и карара кара тела ЦIе байракхи хьалхара ахчан премии. Вай мехка шерра перестройка яржаш латтача хьалашка хьинаре къа а хьегаш, машинашъераша даьхача толамий лакха мах а беш, дала доагIаш денна совгIат да из.

Уж толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш, хаддаза социалистически яхье хьалха латташи башха-дика къахьегама толамаш доахаши хиларца белгалбаьнна ба фрезеровщик В. Ф. Сомов, сборщица Н. Г. Буц, слесарь-ремонтник В. И. Черненко, токараш В. К. Ляшко, А. В. Хижняк, наладчик В. М. Волков, приборостроене Министерстваи даькъа профсоюза ЦК-и Сийлен грамота енна вола инженер-технолог Г. К. Ратошный, кхыбараш.

А. ЗАЙЦЕВ,
СССР 60 шу дизара цIерагIча «Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединене мастер.

Халкъа тIахьожам

ДИКАГIДОЛА НАЬКЪАШ ЛЕХ

ХIанзарчоа сел къаьгга хоалуш еце а, перестройкага ювзаенна дикка эргалонаш хулаш латт тха районе. ХIаьта а цу дикача эргалонашта, хувцамашта юкъе кIезига нийслац негативни хIамаш: къоалаш, спекуляци, приписканш. ХьалхагIа укхаза вIалла дувцаш а ца хеза «наркомани» яха лазар. Рузкъа бахьан долаш из районе хьачуденараш базархой ба. Царна гац цох наха доала зе, цо кагду къонабарий вахар, йоаю унахцIено, коакарташка кхухьа доккхий вонаш.

ТIахьожамхой бIарг ца кхоачаш цхьаккха сфера яц халкъа боахаме. Низ а кIезига бац тха: 1200 саг чувоагIа 105 группа, 40 пост я районе. Промышленносте, юртбоахаме, просвещене, медицине, культуре, кхыча отраслешка тха тIахьожамхой организаци йоацаш коллектив яц. ХIаьта дукхагIдолча даькъе группашта, посташта керте латтараш наха шоаш хержа перестройка бIухой ба. Дукха я шоай декхар тешаме кхоачашдеш йола группаш а посташ а.

Царех я Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» яхача завода тIахьожамхой керттера группа (председатель И. Долгиев). КIезига къахьегац цу завода тIахьожамхоша продукце дикал айлургIйола наькъаш лехаш, брака духьала тIом лоаттабеш. ДукхагIа долча даькъе цар хьалхленца сецар потребителашкара цу заводе цахаддаш иха рекламацеш. 9 эзарнегара 11 эзарнега дIакхоачар уж шера. Цу гIулакхо Iалаьмате доккха экономически а моральни а зе дора завода, болхлошта. ХIанз, хIама ца эшшаш, дIаяьннай рекламацеш. Уж дIаяххалца районa халкъа тIахьожама комитета, хIаьта цу завода группа заседаней повестка тIара Iодаланзар из дош.

Дика вIаштIехьбаькхаб ший болх трикотажни фабрикерча тIахьожамхой группо а (председатель Ф. Газдиева). Каст-каста ю мехкараша шоай цехашка тайп-тайпара рейдаш: пайда ца эца таронаш малагIа я хьожаш, брак ю наькъаш гучадоахаш, «несунаш» лувцаш.

Къаьстта теркам тIабохийт района тIахьожамхоша къа ца хьегаш йоахача доходашцара къовсам чIоагIбара хьакъехьара КПСС ЦК соцам кхоачашбара. Цу гIулакха лаьрхIа оттаяь планаш я массайолча тха штате йоацача отделашка, группашка. Укх тIеххьарча хана нийснахьа кIоаргга тохкам баьб оаха кулга цIена боаца нах гучабоахаш, царна къоал де, учет телхае, приписканш е аьттув боалийтараш малаш ба хьожаш. 12 кулгалхо бехктокхаме эзар оаха, царех виъ балхара дIа а воаккхаш.

Ховш да: геттара къе я района совхозаш, доаккхий декхараш хьатIахье р ч адеш чакхдоахк цар хIара шу. Продукцега дIабода мах сов лакха хиларал совгIа кулга цIенабоацарий лараш а я. ДIаяхача гуйрийна, масала, «Экажевский» совхоза коартолий кхашка тIахьожамхоша кулгалхоща, специалисташца цхьана духхьала цкъа яьча рейдах 45 «несун» лаьцар. Иштта яьча массехк рейдах ерригаш а хьаяьхараш 19 тонн коартолаш яр.

Духхьала тохкамаш дарахи нах бехктокхаме озарахи чакхдалац тIахьожамхой декхар. Керттера дар уж зенаш хургдоацаш профилактически болх бар да. Цу хьакъехьа дика пайда боалаш да тайп-тайпарча тIехьаюсача предприятешта, организацешта шефство лелаеш оаха дIадоладаь керда гIулакх. Эггара хьалха цу тайпара шефство дIайолайир оаха «Маяк» яхача совхозе. Района а республика а ховш да из совхоз хIанзалца малагIча хьале хиннай. Iалаьмате кIезига ялат чудахьар цо, Iа юкъе а кхачалехьа доакъар доацаш дусар доахан. ТIаккха бахьанаш леха болалора. КIезига оарц дахханзар цигара хьал дувцаш республикански кепайоазоно, къаьстта «Сердало» газето. Оаха, тIахьожамхоша, лаьрхIар цу совхоза шефски гIо де. Цигарча дирекцеца, партийни, профсоюзни организацешца дага а даьнна, кхоачамбоацарий анализ е, керда таронаш леха, совхоза гIулакхаш тIехьашка а тетташ, шоай гIулакхаш кхоачашде гIертараш гучабаха доладелар тхо. Дикка айдир совхоза тIахьожамхой группа хьинар. Кхашка, фермашка хулар дозрнеш, рейдаш йора, гIулакхаш дикагIа леладергдола предложенеш телар администрацена.

Эггара хьалха оаха коггIортолга йир подряд производства юкъейоалаярах. Нах раьза хилар цу гIулакха. Доакъар Iалашдеча, ялаташ чуэцача вIашагIъехкар хозрасчетни подрядни бригадаш. Шоаш хьадечун дай болга хайча рузкъа лораде, цун кхомбе баьлар ахархой.

Цу боахаме хинна еррига эргалонаш тIахьожамхой чоте дIаязъе валлац со, бакъда, цар хьийга къа зехьа ца дайналга хов сона. Дуккхача шерашка, кхыметтел хаоттам дика болча хана а, ца хинна хьувкъам баьккхар цу совхозе соахка. ХIара гектара тIара 12,5 центнер генараш, районе юкъера лаьрхIача 6 центнер мара хиланзар. Гектара тIара 30 центнер ка бола ялат (районе — 17 центнер) кхедир. ХIаьта доакъара-м сел дукха цIаккха а Iалашдаьдац совхозо.

ХIанз когаш тIа эттаб из боахам. ТIехкхоачашъю хьайбай продукташ йохкара планаш.

ХIаьта а лаьгIбалийтац оаха цу совхоза беш бола теркам.

Аз лакхехьа аьннача тайпара тха гIоновкъостал, тIахьожамхой пра бIарг эшаш проблемаш дукха я районе. Нагахьа санна духхьала тхоай низаца оаха из болх боре дукха хIама карагIдаргдацар тхона. Цудухьа шерра юкъеувз оаха актив, цахаддаш бувзам лоаттабу прокуратураца, милицеца, журналисташца специалисташца, «Комсомольский прожекторца», профсоюза райкомаца, кхыча органашца.

Цул совгIа, тIахьожамхой шоаш а Iомалу атта доаца шоай декхар кхоачашде. Цу гIулакха лаьрхIа хIара группе школаш вIашагIъехкай. Бетта цкъа занятеш хул цу школашка, оттаьча программага хьежжа.

ХIаьта а ала деза, цу лоархIамеча балха формализм я, аьнна. Цхьайолча моттигашка во вIаштIехьйоах занятеш, тIагIолла ду тохкамаш, цхьабола тIахьожамхой каьхата тIа дIаязбаь хиларал совгIа, дукха хIама хьадеш бац.

А. ДЖАНДИГОВ,
Назрановски района халкъа тIахьожама комитета председатель.

Дуккхача шерашка хьаьнала къахьегаш, хьинар ца кходеш, ший йIаьхий балха опыт, профессиональни говзал къонабарашта дIайовзийташ бола производства ветеранаш кIезига бац Грозненски консервни заводе. Царех цаI я Шубнякова Антонина Ивановна.

1960 шера ера из укхаза, духхьашха болх бе йолаелар консервни цехе жарщик а йолаш. Ший профессе къайленаш кIоаргагIа йовза гIерташ, даим а кердадар лехаш йола къона болхло бригадана кулгалде хьожаю массехк шу даьлча. Нахаца дувца, доккхий а бехктокхаме а декхараш кхоачашде ший нешаш оарцагIбаха ховш, бакъдолчоа тIакхуваш йолча Антонина Ивановнай низ дIакхоач заводе лоаттаеча социалистически яхье башха-дика толамаш даха, хIаьта иштта ший бригада членашка къахьегийта а. Даим хьалха латташ хьайоагIача бригада коллективерча дуккхача наха лу доккхий паччахьалкхен совгIаташ, хIаьта бригадира шийна — Къахьегама Сийлен кхоалагIча степена орден.

1979 шера къаьстта белгалбоаккх А. Шубняковай къахьегам. «Российски Федераце кхачан промышленноста болхлошта юкъе шерра яьржа лоаттаьча яхье котъяьннар» яха Знак лу цунна.

Диъ шу хьалха заводе хьайиллар ногIараш деча аьшка лак хьекха цех, цу чу оттайир керда автоматически лини. Цига болх бе ше хьожаелга дийхар Антонина Ивановнас. Лоацца юкъа оператора говзал караерзайир цо, хIаьта хIанз шийл дикагIа цхьаннега а къа ца хьегийташ болх а бу.

Производстве дика толамаш дахарал совгIа хьинар ца кходеш кхоачашду цо общественни идекхараш а. Новкъостий тешам а бенна цар из хержай цехови комитета а къахьегама коллектива совета а членалла. Цига цо лораю мугIарерча болхлой конституционни бокъонаш. Бакъда, гешт дац цо балха тIа гIалат бувлараштa, прогулаш, брак ераштa. Ше халкъа тIахьожама группа член хиларах тарра ший новкъосташца цеха начальника заместителца, партбюро членаца Х. Бисултановца, цехкома председателa заместителца, штамповщицаца Гумукова Миновсеца, браковщицаца Темирбулатова Iайнаъаца, кхыча активисташца каст-каста рейдаш ю цо завода подразделеней балхага хьожаш, кхоачамбоацараш гучадоахаш.

СУРТА ТIА: А. Шубнякова ший балха моттиге.

Р. АУШЕВА сурт.

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитете

НИЙСХО ЛЕЛАЯЦ

Бахача наькъа вахара хьалаш тоадаран фусамаш екъараи учет лелаеча цIенхашттa кхоачамбоацараш нийсдалийтад «Чеченингушагропромстрой» яхача кооперативно - паччахьалкхен объединене. Жилищно - бытовой комиссеша даь тохкамаш эша документаш, цхьайолча хана администрацеи профсоюзни комитетийи решенеш а йоацаш, фусамашта аргIан убттабаьб нах цунна чуйоагIача предприятешкеи организацешкеи.

Республика халкъа тIахьожамхоша тохкам баьча цхьайтта предприятехи организацехи кхаьннахьа мара дацар вахара хьалаш тоадар дехаш наха телача заявленешта регистраци ю книжкаш, хIаьта диънахьа дацар фусамаш эша нах учете оттабу книжка. ДукхагIча даькъе фусамаш эшаш болча болхлой учет ярах дола документаци администрацега а доацаш, профсоюзни комитете улл. Тохкам баьчарех цхьан организаце (СПМК-7) мара вахара хьалаш тоаде дезарий учет лелаяр хьаддача гIулакха тIа волча сага дIатIадилладац.

Къахьегамхоша тийнна заявленеш, йоагIача бесса, цхьан бетта къестаяц, царга дIахайташ дац уж учете оттабаьб е оттабаьбац. Масала, СПМК-7 водителa М. Газдиева 1981 шера октябре дIачуеннаяр учете оттавар дехаш йола заявлени, амма 1983 шера августе мара къоастайинзар из. Дуккхача предприятешкеи организацешкеи массанена гургIолчча хьалтохац аргIан латтарий спискаш. СПМК-6 оттаьча формага хьежжа яц фусамаш екъара спискаш.

АргIа йоацаши хьалхарча аргIани квартираш яла бокъо ярех беррингаш а юкъекхахьац къаьсттача спискашта. Иштта, УПТК-а грузчика И. Мазаев дукха дезал болча категорех лоархIаш ва, из ше психдиспансере учете латт. Цхьабакъда, мел эша документаш доллаше, льготни аргIагIа дIаоттавац И. Мазаев.

Дукха гучаяьхай объединене предприятешкеи организацешкеи квартираш екъача хана жилищни законодательство гIожа телхадеш йола моттигаш. Объединене кулгалхошеи профсоюзни комитетои социальни нийсхон принципаш телха а еш, йийкъай квартираш шоай подразделенешка: лаьрхIадац къахьегама коллективо юкъехьош дола дакъа а царна уж эшаш хилар а. Масала, Старосунженски улицагIа 70 квартирах латта цIа хьалдеш хиннар я Грозненски МПМК-1, хIаьта Кирова проспектагIа — Грозненски МПМК-2. Цхьабакъда, чубаха фусамаш эшаш цу шин организаце 57 саг воллаше, дIаеннараш 15 квартира мара яц. Цунца цхьана объединене доалдара аппарата эшаш 22 йолча 12 дIаелар. Къахьегама коллективах дола СССР Закон телха а деш, объединенена чу ца йоагIача организацешта дIаеннай 7 квартира.

Бокъо йоацаш фусамаш екъарашта духьала бовла, из нийрча гIулакх соцаде декхарийла болча объединене кулгалхоша, вIашагIтехача профкома председателa шоаш закон телха а деш, тоадаьд шоай вахара хьалаш. Иштта, ЗаконагIа ца йоагIаше, аргIа йоацаш квартираш дIаеннай объединене председателa Р. Гайрбековна, объединене керттерча инженера заместителa М. Аушевна, объединене профкома председателa С. Уциевна, кхычарна. Дуккхача болхлошта йоагIачул кIезигагIа моттиг йола фусамаш дIатийннай.

Объединене кулгалхошеи вIашагIтехача профсоюзни комитетои мелал гойтарах, жилищни законодательство телхадарах, 10 эзар квадратни метр йола кхо цIа нах чуховша йиш йоацаш латта биъ бутт баьннаб. Цо хьахьекхх кулгалхой шоай къахьегамхой хьашташ кхоачашдара сагота боацалга.

Предприятешкеи организацешкеи уж харцахьа хIамаш леладара, кхоачамбоацараш нийсадалийтара бахьан да объединене кулгалхошеи вIашагIтехача профсоюзни комитетои жилищни законодательство лорадара лерттIа тIахьожам ца лоаттабар, социальни нийсхон принципашка хьежжа квартираш екъалга шоай организацей кулгалхошкара хьадехаш ца хилар.

Оттаяь порядок гIожа телха а еш, фусамаш екъарах, социальни нийсхон принципаш телхаярах республика халкъа тIахьожама комитето выговор яьй «Чеченингушагропромстрой» объединене председателa Р. Омаровна. Балхара дIаваккха оттаваь объединене вIашагIтехача профсоюзни комитета председатель С. Уциев.

Письмо кепатеха деце а

КВАРТИРА ДIАЕЛАР

«1986 ш. август бетта денз МагIалбике каменщик волаш болх беш ва са мар Точиев Беслан. Из къахьегаш волча организаце, ЧИУС-а ПМК-105 контора, Грозне я. Со се а цу объекте ха деш я. Соахка май бетта тха гIишлонхоша эксплуатаце дIаделар 100 квартира йола цIа. Цу цIенах 10 процент квартираш паччахьалкхено хьахьожайир тхона, болхлошта. ХIаьта соахка 13-ча ноябре тха профсоюзни комитето дIайийкъар хьахьожаь квартираш. Болхлой хIатIа а бийха, хьакхайкадир малагIчун малагIа квартира йоагIа. Цу деша чIоагIа гIаддаха, тхо доладелар тхоай квартирашка ремонташ е. Цхьабакъда, дукха ха ялалехьа тходолча хьалвенача ПМК-105 начальника. ноз. Арчакова аьлар, шоана саго квартираш а еннаяц, цунах шийна ховш хIама а дац, аьнна. Из къамаьл а даь из дIавахар, хIаьта тхо гIаддахачча дисар. ТIаккха цхьа ха яьлча юха а вена, со профкома председатель а воалавеш хьавсча ший аргIагIа дIалургья шоана квартираш, аьнна дIаьалахар. Цул тIехьагIа пхиъ бутт баьннаб. Цхьабакъда, воагIаш саг вац. Тха документаш горисполкоме хьалдахкийтац кулгалхоша, хIаьта уж цар хьа ца дайтача тхона йоагIа ордераш хьалац.

ХIана яхь тхога из гIелал? Квартираш хьаенна нах-м хьогте шоай цIеношка бахаш ба, амма уж хьалъеш баьхка болхлой царех хьогаш багIаш ба».

Иштта яздора редакце шедайтача письмо тIа МагIалбике яхача Точиева Мадинас.

Из письмо тахкийтар духьа а цунах де дезар дайтар духьа редакце дIадахьийтадар КПСС Малгобекски горкоме.

Цу хьакъехьа редакцега жоп дайтад КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретара Н. Моревас. Цо язду, М. Точиевас газетага яздаьча письмо тIа айдаь дош бакъахьча оагIорахьа къоастададь, яхаш. Цунна а цун дезала а Толстой улицагIа № 32 йолча цIагIа квартира а ордер а дIаеннай халкъа депутатий Малгобекски городской Совета исполкомо. ХIанз ТочиевгIар дезал шоай квартире бахаш ба.

ХАРЦОН ГIОНЧИЙ

Дукха шераш да республика хьун боахаме эттача унахцIена доацача хьалах дувца. Цох лаьца яздаьд центральни а республикански а газеташа, цкъа мо дукхаза дийцад цох Нохч-ГIалгIайчен партийни, советски органаша. ХIаьта а гIулакх меттахьдоалаш дац. КIезиглац хьунашта, е вешта аьлча, Iалама деш дола зе. Къаьстта садуаш да Сунженски мехлесхозера гIулакхаш.

Цу мехлесхоза чуйоагIача Первомайски лесничества хьунхочо Чапанов Къоасама тха адресагIа яздаьр Iодийшача моллагIвола саг бIогора воагIаргволаш да. Цо язду: «Мецъенна бертий санна тIакхувд цхьабола нах хьун ганзашта. Хийла хаза йиш я укхаза хоадаяь чуйожача гаьно бу узам. Хьун чура цхьайола моттигаш бокъонца хIалакьяь яьннай. Каст-каста нийслуш хIама да укхазарча егераша хьунагIа шоай жа леладелга, царга зIамига гаьнаш хIалакьяйталга. Хьу лорае декхарийла болчар шоаш зенаш ду цунна, хIаьта хьакимаш ба яхараша лерттIа къовсам лоаттабац цу нийрчача гIулакхашца. ТIеххьарча шин-кхаь шера бокъо йоацаш хьу тедарахи, цул совгIа из хьайбашка йоаяйтарахи массехк акт оттаяьй оаха, хьунхоша, егерашта Я. Хамхоевнец А. Бесаевнеи. Цхьабакъда, Сунженски мехлесхоза кулгалхоша, района правоохранительни органаша уж теркал а ца еш ют. Цул совгIа, цу егерашца барта а баха, оаха тхоай декхар цIена кхоачашдарах тхоца чIоагIа моастагIал а лаьца, тхо балхара дIадаха хьовзадир тха кулгалхоша»...

Шоана гучча бесса, хье ца луш новкъа вала везаш дар письмо.

Мужеча дIачувоаллаше хьахоз болх беш йолча пилорамо ду тата. ЦIаккха ца соцаш, ардах йоаккхаш я из. Укхаза пилорамщика Бесаев Къарам-Солта чакхйоахар дукхагIдолча даькъе хьунагIара къоал деш хьакхухьа хьу я.

Ховш да, хьу лораеча сага болх аттачарех боацалга. Хийла моттиг нийслу чурабаьннача, лата-тоха кийча болча къушца тоссавала везаш. Цу тайпара масалаш дукха доаладе йиш йолаш ва Чапанов Къоасам а цунца болх беш бола хьун хаьхой Цечоев Татрен Чапанов ИбраьхIими. Цкъа мо дуккхаза накха духьалъувттабаьб цар кулга цIенабоацача наха.

— Лечкъаь хьу чакх ма яха аз аларах, кхозза тепча йожийтар Къ.-С. Бесаева, сона тIа а хьожаь, — дувц Къ. Чапанова. — Из дар пилорамана юххе. ДегIа тIа човнаш хилара а йийттар тепча йолга а тешалдеш йола судебно - медицински экспертиза яккхийтар аз. Цул тIехьагIа цу хана хиннача Сунженски РОВД начальника н. Тимофеевна тIавахар со. Из зулам хинналга ца ховш вацар района прокурор Турыгин а. Цхьабакъда, цар дош кIоаргга тахканзар. Цар из хIана даьд ала йиш йолаш вац со.

Иштта да-кх гIулакх: герз деттарах дола тешал (судмедэкспертиза) долаш да, сага човнаш а яьй, цхьабакъда, зуламхо малав ховш дац, из къайлавахав, тIаIазара кIалхарваьннав. Уйла яьяц-те лакхе хьоабаьча бехктокхамеча болхлоша, гIулакх техкача Сунженски РОВД следственни отдела болхлоша из тепча е сигалара Iоа, е лаьттан кIалхара а, е жинаша, е шайтIаша йийтта йоацалга, из наха гу а гуш йийтталга. Дерригa низаш оарцагI а даьха, тахка деззаш дов ма дарий из. Цхьабакъда, зулам бекхам боацаш дисар района правоохранительни органий бехкагIа. Дисаче, Къ. Бесаев санна бараш кхы а дукхагIа тийшар шоаш даьр мегаргдолгах, шоашта закон доацалгах. Ший доалахьа лелаеш гусенични тракторaш а йолаш, дIахо а бокъо йоацаш хьу йоаккхаш, паччахьалкхенна зе деш хьавоагIа Къ. Бесаев.

Цу дерригнена раьза воацача Къ. Чапанова дош республике Iоделар, цигара Ачхой-Мартановски РОВД дIахьожадир из. ХIаьта укхазарча «бокъо бахьан къовсам лоаттабе» декхарийла бараша, цкъарачоа ца тохкаш гоа а даь, цул тIехьагIа Сунжерча шоай коллегаша даьчунна цхьа алап IотIа ца тохаш, юхалаьллар. Кхаь шера го боахаш лел гIулакх. ХIаьта Къ. Чапанова гуччахьа шийна тепча йийттар Бесаев ва яхалга саго теркал деш дац.

ГIулакх хIанз а тайп-тайпарча инстанцешка гIолла кхесташ лел. Из геттара гаьна даьннад. Цунна тешал деш да дукха ха йоаццаш НГIАССР прокурора заместителa А. Е. Шевцова кулг кIал а яздаь, Къ. Чапановга дена каьхат. Цу тIа язду: «Гражданин Къ. М. Чапанов. РСФСР прокуратурера НГIАССР прокуратуре хьаяйтача Къ.-С. Бесаева хьона дувлаш дола герз а дийттад, чов а яьй яхача фактех йолча хьа заявленега хьежаб.

Бесаевна духьала гIоттадаь уголовни дело соцадарахи (зулам дара состав ца хиларах), хьона дувлаш долча герзаца чов ярах йолча фактех дола дело соцадарахи (зулам даь саг малав ца харах). Ачхой-Мартановски РОВД яь решени законома яххара а я, из юхаяккха цхьаккха кIийле а яц.

Дувцаш дола уголовни дело тохкача волокита ярахи балха тIа кхыдола гIалаташ дувлийтарахи следователь Абубакарова балхара дIа а яьккха, лохагIарча балха хьожаяьй, хIаьта воккхагIволча следователa Паршоева дош оперативни совещане дийцад, цунна цIенхаштта бехк а беш».

Ийцъеннай района правоохранительни органаш Галашка, Мужеча, Оалкама бодача наькъах, шоашта ловр-товр де, аьнна, мукъабитаб цига баха нах. ХIаьта уж таккхалча багIарах хьахулар къаьгга хьахьоккхаш да Къ. Чапанова дувцар:

— Соахка цхьан дийнахьа хьунагIара боккха хи бахьаш йоагIа гусеничнi трактор соцайир аз тхоай коанаIараштa хьалхашка. Трактора тIара IойиккхaR зIамига саг. Сона вайзар из. Бесаев Къарам-Солта воI вар из. «ДIавахийта со, аз сай дас даьр даь вутаргвац хьо!» — яхаш цIогIа деттар цо. Тепча йоаллар цун бе.

Цох лаьца а хоам баьб Къ. Чапанова района чурча гIулакхий отделе. Цигара деначa, РОВД хIанзарча начальника А. Королева кIал кулг яздаьча каьхато йоах: «нов. Чапанов, 1987 шера 30 сентябре Iа яьча заявленега гIолла хоам бу оаха, Бесаев Къарам-Солтан цун воIа Ювнасан РСФСР УК 207 статьяс ма яххара, предупреждени яь хиларах».

Иштта да-кх: герз а даькхa, кхераве гIийртаб со, аьнна, хьунхочо яьча заявленена луш дола жоп!

ТIаккха фу даьд хьу лочкъаяьрашта? Из бахьан долаш бехктокхаме хIана эзабац БесаевгIар дан воIи? Цецвоаккхаш да дIахо хиннар. Къуй гучабаха гIертача хьунхошка гIелал яхьаш, царна тайпа-тайпара новкъарлеш е болабеннаб мехлесхоза кулгалхой. Шоай хьунхой хьал ца лацарал совгIа, уж IотоIабе бахьанаш лохаш дуккха къахьийгад цар.

ТIаккха из ховш хиннадеций района партийни, советски органашта? Мичахьа я цар позици? Цу гIулакха тIахьожам лоаттабе вицвеннав-те прокурор Турыгин?

Хьалха санна хьу теда, из лечкъае а йохка а аьттув боацаш бисача къуша тайп-тайпарча инстанцешка анонимни е кхыча наьха кулгаш кIал яздеш каьхаташ кхухьийт. ХIара дийнахьа хIана дац, аьнна, комиссеш латт Первомайски лесничестве. Сатийнна шоай болх хьабе битац цар нах, ха йоаю.

КIезига новкъарле йиц хьунхой балха моттигерча цхьаболча егераша. Царех цаI ва Хамхоев Яхьъя.

И. Чапанова дувц цунах:

— Шозза хьу тедаш воаллаш тIакхаьчав со цунна, акташ а оттаяьй. Цхьабакъда, Н. Козютас, Хь. Оздоева, хьу лораяра волча инженера Б. Кодзоева, цо даьр кхы доккха зе дац, аьнна, дижийтад из гIулакх. Соахка сай участке чакхвоалаш Я. Хамхоева жа латтача моттига тIакхаьчар со. Гонахьа карт а яь, цига дIаоттабаьбар цо 120 гаргга устагIеи кхо газеи. Со акт оттае велча, Хамхоев ше а цун шин воI а тIабеттабелар сона. Айса оттаяь акт мехлесхозе Iочуелар аз. Цхьабакъда, тха кулгалхоша цхьаккха бехк бинзар цунна, аз шоашта жа лаьтта моттиг, цар хIалакьяь гаьнаш дIахьекхаяле а. Бакълувш хиларах со гоама ва царна, цудухьа аз яхар аьттехьа дита а тигац. ХIаьта Я. Хамхоев хьалха санна харцо лелаеш ва, зубраштa кийчдаь доакъар ший жена а дуадеш. Акташка хьежача 50 совгIа зубр я йоах тха заказнике, бакъда, сона-м иттанел тIех яйнаяц цига цIаккха а.

Хьу лораеш ший хьинар, хьашт дале вахар а дIадала кийча хиннача Къ. Чапановна, из санна болча хьунхошта И. Чапановна, Т. Цечоевна лар йоацаш дисанзар уж сел «чIоагIа» бакъдар лехаш хилар. Бокъонца долаш дола сурт лочкъаде, къайладахьа гIерта Сунженски мехлесхоза кулгалхой духьалбаьлар царна. Къаьстта чураьнна хьайзар йоккхагIйола лесничи Н. Козюта. Юстара латтанзар цу хана керттера инженер хинна Ю. Мизнев а. Харцахьа приказаш а теха, балхара мукъабовлийтар цар Къ. Чапанов, И. Чапанов, Т. Цечоев. Цу сахьате цар когаметта дIаоттабе кхыбола нах а лехар.

Ираза оарцагIвала саг воацаш бисанзар бакъбола хьунхой. Сунженски района халкъа судо балха меттаоттабир уж, болх ца беш яьккхача ханах доагIа алапи хьа а далийтар. Амма, дувцар хьунхой, харцахьа дIабаьхаб е бакъахьа баьхаб яхачох дац хIанз. Из доагIача бесса судо къостадаьд, лакхе вай ма аллара, Дувцар да: уж нийрча гIулакхаш леладеш бола нах шоай ткъама кIал а лаьца, хIаьта паччахьалкхен хьу лораеш майрра царна духьаллаьттача хьунхошка гIелал яхьаш хьабаьхка мехлесхоза кулгалхой бехктокхаме ца озаш хIана бисаб?

Хьунхочоа тепча йийтта Бесаев правоохранительни органаша таIазар ца деш хIана витав? Из-м хьалха санна, шек а воацаш шийна ловр-товр деш, социалистически доалахьенна тIакхувдаши паччахьалкхен пилорамах пайда эцаши ма вий. Малав зуламхо соцаве везар? Къайла сенна кхухьаргда из, хIанз а хьунхошта духьала керда «бахьанаш» лехаш, шоай хьалха леладаьр чакхдаккха гIерташ ма хьувзий мехлесхоза кулгалхой.

— Мишта къахьегаш нах ба Къ. Чапанов, И. Чапанов? — хаьттар аз Первомайски лесничества лесничега Хь. Оздоевга.

— Дикадар ца оале, царех ала хIама долаш вац со, — аьлар цо. — Йол хьакхара ги гулдара планаш ханал хьалха кхоачашъяьй цар. Хьу йовзаш, цунна Iунал деш, из лораеш хьабоагIа уж дуккхача шерашка.

Цхьабакъда, цу дешашта вIалла тара дацар Сунженски мехлесхоза директора декхараш кхоачашдеча Ю. Мизнева, керттерча лесниче Н. Козютас дийцар. Дунен тIа мел долча воча хIаманна бехке бора цар хьунхой, уж цIена нах бац, йоахар. Цхьабакъда, массарел цецвоаккхаш дар тIеххьара цар аьннар:

— Первомайски лесничества лесничи Хь. Оздоев, И. Чапанов, Къ. Чапанов, Т. Цечоев балхара дIабаха яхаш тIатеI тхона! Из цар кулгалхо ма вий, тIаккха цо яхар ца дича тхо далац. Шикхо саг ца хувцар духьа, болх талхийта лац тхона.

Хь. Оздоева хьунхошта енна характеристика аз дIайийцача цхьан юкъа цецбаьлар уж, тIаккха эгIазбахар.

— Долче, ши юхь йолаш саг ва-кх Хь. Оздоев, — аьлар Ю. Мизнева, — тхога цаI а дувцаш, кхычарга шоллагIдар а дувцаш. Ше вар из балхара мукъавалийта везаш. Из де гIертадар тхо, цхьабакъда, Мужечарча юрта Совета исполкомо пурам даланзар (Оздоев депутат ва). Цу исполкома хац-те цига хьуна а наха а тIаэтта хьал. Цунга а хатта доагIар, фу деш я хьо? —аьнна.

Къаьмал дац, хоза я Мужечара, Галашкара, Оалкамара хьу, боккха пайда лу цо халкъа боахама. Цхьабакъда, нийрча да цхьаболча наха укхаза леладу гIулакхаш. ХьунагIа шоашта ловр-товр де йиш я, деррига а хи чу баха кхера санна къайладаргда, аьнна, хеташ хургба уж. ГIалат да из: советски закон массанахьа а цаI да. ХIаьта Iалама кхел хьунагIа кхийнача наха санна къестае царна цхьанне а бокъо лургьяц. Массане юкъара беркат да хьу!

* * *

Ер материал кийчъеча хана тхона хайра Сунженски мехлесхоз республика хьун боахама министерства системера хьа а яьккха, «Сунжа» яхача агропромышленни объединенега дIаеннaлга. Кулгалхой хIанз кхыъкхе ба. Хувцалургдий-те Первомайски лесничестве этта нийрча хьал, дIаяргийте бехке боацача нахага яхьа гIелал?

М. КАРТОЕВ.

ВАЙ ХАНАРА ХЬЕХАРХО

Мишта хила веза из?

Цунах дийцар КПСС ЦК февральски (1988 ш.) Пленуме

Сунженски района Карабулакерча № 2 йолча юкъерча школе деша дагIача берех 97 процент дараш гIалгIай да. ТIаккха цу школерча юххьанцарча классашка эрсий мотт хьехилга мишта латт? Юххьанцa дукха хьовзамаш хилар цу предметаца дувзаденна. Школа директора заместителашца А. В. Московскихцеи Г. Г. Макаренкоцеи цхьана 3-гIча классе Г. Ф. Косыховай эрсий метта урокагIа дахар тхо.

Классе Iалаьмате цIена яр. Пенаш тIа хьалъядар тайп - тайпара зизаш чудагIаш йола шовзткъеи итт гаргга кхабилг, октябрятай уголок, хаоттама календарь, тайп-тайпара стендаш, портреташ. Еррига оформлени тIаерзаяьяр берашка дикагIа дешийтара. ХIаьта классера ткъаь бархxIе а дешархо формашца кийчбенна бар.

Гургал ма техханге а дIайолаелар урок, цхьаккха организационни моменташ йоацаш. Доска тIа дIаязъяь латтар «Хандешай чакххенаш нийса язъяр» яха тема, цу темана эшаш мел йола гIонматериалаш хьалъэхка ядар. ХIаьта уж ерригаш а хьехархочо ше кийчъяь яр.

Урок мишта дIаяхар долчча бесса Iоязде эшаш дац. Из балха урок яр. Бераша дукха яздир, грамматика бокъонащ кердаяьхар хьехархочун хаттарашта жопаш тийлар, вай парте, къаман политиках, халкъий доттагIалахи патриотизмахи къамаьлаш дийцар, упражненей текстех пайда а ийбеш, учебникашца болх бора, дешай морфологическии лексически маIанашка а хьожаш. Цу ерригача урока тIа Галина Федоровнас теркалйора грамматика урокагIа болх бара система керттера принцип — гIалаташ ца хулийтилга, мамогга уж кIезигагIа дергдолаш дешархой кхетабелга. Урок чакхйоаллаш йоккха йоаца сочинени язъе а кхийра.

Галина Федоровнас лоарзагIа ца йоалаш, сатийнна дIахьора урок. Бераша уйла ергйола уж вIаши дагабувргбола хьал хьадаьдар цо. Мадарра аьлча, дика психологически климат дар классе хиннар. Белгалдаккха лов комментировани яхар санна дола урока дакъа. Комментировании управлени — урока дIахьалхашкахьа ахара низ ба: комментарий еш волчунна тIехьа ба берригa дешархой, хIаравар цунна тIехьакхе гIерт, ший низ оарцагIбоакх. Цу гIулакхо хоза а хозаш, уйла е Iомабу дешархой.

Уроко массанегара а дIадехар цахаддаш болх белга, массане теркам, уйла тIаувзар, цхьабакъда цхьаккха а кIаьд-м валанзар е хьаде хIама доацаш а вагIанзар цу урокагIа. Керттердар — цо хьахьекхар 3-ча класса дешархошта низкъало йола из материал бераша дика кхетаьлга.

Мишта вIаштIехьдаьлар из де? Эггара хьалха лакха говзал йолаш, хIара минута кхоеш, дIахьалхашкахьа аха ховш, хьалха Iомадаьр уйла еш, кердадаккха ховш урок дIаяхьарах хилар из. Цу гIулакхa хьехархочо пайда ийцар урок йодача хана хьагучадувлаши цун чулоацамо дIадехаши хиннача деррига бувзамехи таронехи.

Цу урока ший тайпара цхьаькха цхьа хIама а да белгалдаккха дезаш. Хьинаре дакъа лоацаш хиннача дешархошта раьза яр Галина Федоровна, бакъда къаьстта хестабацар цо цхьаккхаш а, хIаьта классе духхьал отличникаш 6 саг ва, йиъаши пхиаши йоахаш дешаш а ва цхьайтта дешархо.

— Цхьабараш хьоккхама а увттабеш, шоаллагIбарий кхоачамбоацарашца дусташ, цун толамаш белгалдаха мегаргдац, аьнна хет сона, — йсах Галина Федоровнас. — Цу гIулакхо сага дега човъ ю. Из кIезигву. Школа вахаре хилийта йиш яц саг кIезигвеш дола цхьаккха а хIама. Дика дешача дешархочун толамаш цун ший толамашца нийсде гIерт со, хIаьта ледарбараштa — шоаш дика дийшача сайна дика хетилга дIахайт.

Лоацца аьлча, са дешархошта дика хов хала йолчча моттиге аз гIо дергдолга. ХIаьта оаха цхьана къахьегаро дика аьттув а боалийт. ВIаши гIулакхаш леладара педагогика элементаш хет сона из санна долчох.

Педагога ший хIара оамалца дешархочун личность хьаю. ТIехьарчо боамбе хий санна чуоз знанеш меттел, хьехархочун нравственни оамалаш, вахара хьисап.

Галина Федоровнас урок хьехарга, берашца цун безаме хиларга хьежаш, чуессар сона: «из санна бола хьехархой цIаккха а дагарбалац, из саннабараш ба-кх вахаре къулба а хиле, дIаоттараш» яха уйла.

Ший вахарера теркам тIаозаш дола цхьа хIама дийцар сона Галина Федоровнас. Цхьан юккъа Тюменски областе болх беш хиннай из. Цо хьийхача дешархоша-выпускникаша соахка выпускной сайре йолча йийхар шоай хьалхара хьехархо. ХIаьта дика могаш а йоаца Галина Федоровна гаьнарча наькъа яьлар. Самолетаца Свердловске кхаччалца, тIаккха Комсомольске кхаччалца цIермашинаца, хIаьта цигара «Светлый» яхача поселке кхаччалца дай-ноаной дехарагIа яйтача вертолетаца яхар из. Галина Федоровнас мел хьийхараша толамца школа чакх а яьккхаяр, кхаьнегара дIа мел нийккхар лакхерча дешара заведенешка деша а айттаб.

ХIанз, КПСС ЦК (1988 ш.) февральски Пленум хинначул тIехьагIа, вай массане а дукхагIа дувц хьехархочун кхолламах, школа механизм эргаяккхарах, массайолча оагIорахьара дегIаена личность школо кийчъе езилгах. Галина Федоровнайга хаьттар аз мишта вIаштIехьдаргда из де?, аьнна. Цо иштта жоп делар сона:

— ХIанз вай обществана Iалаьмате чIоагIа эш творчески личность, хIаьта из личность къахьегамца безам а бувзам а боацаш хила йиш яц, сога диллача. Цудухьа уж гIулакхаш доахкаш хургдолаш бераш Iомаде гIерт со. Эггара хьалха ше деча гIулакхех, урока тIарча къахьегамах доккхийдеш хила деза бераш, цул тIехьагIа гIо ду аз царна вахаре знанеш хиланза ягрйоацилга кхетаде. Творчески хьинар дола, къахьегам безаш вола саг ва хIанз вайна везар, духхьал знанеш пайдана яц, уж ерзае еззача харша чу ерзае, къахьегамца ювза ховш ца хуле.

Бакълув Галина Федоровна, творчески саго мара вахар маIан долаш а дIаьхий а дац. Творчески сага мара сихха ориентировка юлац тахана рча, дукха хувцамаш хулача вахаре, цунна мара могаргдац кердадар бIаргаго а из чIоагIде а.

Из саннавола саг хьалкхевелга духхьал хьехархочун декхар хинна Iац. Школа кулгалхоша хьакхолла деза хьехархочо творчески болх бергбола хьалаш, творчески доацача кагийча гIулакхех из мукъавалийта веза.

ХIанз хьехархочо ца деш фу дус. Эшшача хана кийча, хьаэца мара ца езаш, хила декхар дола тайп-тайпара таблицаш, гойтара пособеш кийчъе езаш хул из.

Юххьанцарча классий хьехархочун балхага вай моллагIча оагIорахьара хьоже а, хьалаш мел чоалхане дале а, тахан цун керттера декхар берригашта хьехилген дика хьехилгеи да. ХIаьта берригашта хьехаш хилча, хIараненa хьеха ма дезий. Цул совгIа хIараненa къаьсткъаьстаи массанена цхьанеи кхетам бала а беза. ХIана аьлча, классе кхыметтел ши бер а цхьатарра мича хул.

Из дика кхетаделга а дешархошцара гIулакх цу тайпара леладелга а да тахана рча дено, школай маярра йолча реформо дIадехар. ХIаьта Галина Федоровнайна дика дулу уж дерригаш а.

— Галина Федоровнас школе болх бу ткъесалагIа шу да, царех шийтталагIа тха школе болх бу а да. Из опыт йолаш хьехархо я, цудухьа «йоккхагIйола хьехархо» яха цIи еннай цунна. Шоайла вIаши тара боацача цун дешархой юкъара цхьа хIама да — эздел долаш, вокххагIвар лоархIаш, дика знанеш йолаш хилар. ЛоарзагIа ца йоалаш, цунца цхьана бераш бе-башха доацаш гIулакх леладелга Галина Федоровнай балха стиль я. Цхьаккха а низ бац цо бераштa: е царна управлени а яц, уж шоаш управлени е Iомаду, — яхаш дувц школа завуча А. Московскиха.

— ШоллагIча шера цхьан классе дагIаш бераш хилац Галина Федоровнай, тешшаме знанеш лу цо дешархошта, дукха болх бу классал арахьа — IотIатехар юххьанцарча классашта йолча завуча Г. Макаренкос.

Г. Ф. Косыховай дешархой вIаши барт болаш, къахьегам безаш, дика дешаш хIанаб? аьнна аз даьча хаттара жоп луш, цу школа директора В. Д. Соянока аьлар:

— Кхы мишта хила безар уж? Укхаза-м цхьаккха а къайленаш яц, сога диллача. Принципаш я. Царех керттераяр: бераштa долча гIулакха ший низи хаи кхояц Галина Федоровнас. Наггахьа санна хье кховеш вале, вай ханара хьехархо вац хьо. Цхьаькха принцип а я: деррига а гуччахьа, нийсхо йолаш хила деза, вешта аьлча — демократично. Боккхийбарий вахаре уж санна йола нормаш юкъе макхувлий, тIаккха классе кхыча тайпара хила хIана деза из? ХIаьта Галина Федоровнас даьшца-ноаношца беча балха а уж принципаш теркалъю. Класса дай-ноаной комитета председатель йола Л. Калиматовай Г. Косыховай бераштa кхетам луча, классал арахьара болх чакхбоаккхача дика союзникаш ба, айхха вIаши бувзамаш леладу цар.

Школай кулгалхой дIахьежача Касыхова моргаш хIара коллективе болаш ба. ЛоархIаме да кердача педагогически идеяй зIиргаш хьаллацар, уж бIаргагор. Школай балха перестройка яра формула а хинна дIаотта еза дикагIбарий опыт. ЦIаккха ца хиннача тайпара хала да хIанз хьехархочунна. Школа кулгалхоша гIо деш ца хуле, мабарра болх бе низкъала хургда цунна. Цунах лаьца дийцар КПСС ЦК февральски Пленуме а.

М. ФРОЛОВ,
РСФСР школа заслуженни хьехархо.

Экономически реформа кердача хьалашка

ДОАЛДЕ IОМАБЕННАБ

Укх шера цхьоалагIча январе денз самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системагIа болх бе йолаеннай «Силуэт» яхача Нохч-ГIалгIай производственни, текстильно-галантерейни объединене коллектив. Цун балха тIа керттердар — мамогга дукхагIа пайда бар, арахецача продукцега дIадодар, производственнии социальнии дегIаахарга дIадахийтар ший средствай чотагIа юхаметтаоттар. Экономически реформа кердача хьалашка болх беча производственни объединене коллектива чIоагIъльй бе безача пайдан, цунах паччахьалкхен бюджете дIадахийта дезачун, социально-культурни мероприятей, наха чубаха цIенош хьалдара, материальни поощрене фондаш хьаяра йола нормативаш. Долче, укхаза цIаккха ца хиннача тайпара боккха лоархIам болаш да кIезигчун а дукхачун а кхом бари хьурмат дари, хьаеча продукцега дIабода мах тIа-тIа кIезигагIа хилийтар, производства эффективность лакхъяр.

Цу лостамагIа объединене коллективо болх бу биъ бутт бизаб. Доллача хIаман дикача дас санна доалделга, лораделга, лоархIалга, учет лелаелга объединене производственникий балха тIа керттера гIулакх а хинна дIаэттад. Доккхий социалистически декхараш тIаийцад цар XIX-ча Ерригсоюзни партийни конференцена сийленца накъабахара. Цу декхарашта юкъе керттера лоархIаш да кхом бари хьурмат дари. Мишта кхоачашду объединене коллективо ше укх шера тIаийца декхараш? Цу хаттара жоп а луш, объединене генеральни директора Дошукаев Муса Хусейновича аьлар:

— Самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системагIа тхо къахьега доладалалехьа эсала лелар тха болх. — Тхоай потребителашта поставкаш яра договорни декхараш кхоачаш а ца деш, паччахьалкхен декхар дукха тIадисадар тхона шин шера. Кхоачашъяцар пайда бара йола заданеш а. Хьаеча продукцега оттабаьча боарамал дукхагIа средстваш дIаухийташ, зе а деш, болх беш яр тха коллектив. Экономически реформа кердача хьалашка даьнна къахьега долалалалехьа цу гIулакхий чIоагIа уйла йир объединене кулгалхоша, общественни организацеша, керттерча специалисташа. Пайда барга долха наькъаш техха доладир. Арахецача продукцега дIадолачун а балха тIа бухсоццаш хьахулачун а учети отчети лелае даьлар тхо. Цунах доккха беркат а даьннад.

Из иштта хилар къаьгга хвахьокх объединене коллективо экономически реформа кердача хьалашка биъ бетта баьча балха итогаша. Товарни продукции арахецара плани ший потребителашта поставкаш яра договорни декхараши толаме кхоачашдаьд. Нормативно-цIена продукци арахецара паччахьалкхен план 106,2 процент кхоачаш а яь, заданел тIех арахийцай 55 эзар сома маьха продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра биъ бетта план 5.1 процент тIехкхоачашъяьй. Духхьал из лакхъяра чотагIа я заданел совгIа арахийцача продукцех дукхагIъяр. Паччахьалкхенна пайда бара план дикка тIехкхоачаш а яь, боагIачул 138 эзар сом дукхагIа пайда баьб. Толаме кхоачашъяьй электроэнерги кхояра задани, хIаьта йIовхала энерги кхояра йола шера планах а хIанзлехьа лоархIаьй из.

Ши-шегIа хьахиннадац уж къахьегама толамаш. Цун керттердар да бохлой къахьегами царна юкъера социалистически яхьи кхетамца вIаштIехьяккхар, хIаранегара доаггIар хьа а дехаш, паччахьалкхен плани тIаийца декхараши кхоачашдара бола бехктокхам айбар, яхье хьалхалаттарий опыт шерра йоаржаяр, кердача хьисапе къахьега а доалде а болхлой Iомабар.

Укх тIеххьарча хана къаьстта чIоагIа йоакхо ю хIара цеха, участка коллективаша кIадаш, гарнитура зехьа ца йойтара. Цу даькъе дика кайоалаш къахьегача бригадашта, сменашта, участкашта, къаьст-къаьстача болхлошта премировани яра йола положени чIоагIъяьй объединене. Бутт чакх ма баьллинге объединенена чуйоагIача фабрикай, филиалий директорий совете ладувгI, хIара къахьегама коллектива балха тIа карагIдаьннарех йолча отчетага Цига дакъа лоацаш хул ерригача цехий, участкай, бригадай кулгалхой. Яхье хьалхара моттигаш яьхарий опыт шерра дIайорзийт массанена а.

Хьалха дIадахача шерашка яхьа итогаш йора хIара бетта, кварталагIа объединене администрацеи парткомеи, профкомеи цхьана яьча заседане. ХIанз из деррига ду объединене къахьегама коллектива Советои, цун президиумои. Цудухьа социалистически яхье яьннача участкай коллективаша даьхача производственни толамашта итогаш елга, яхье хьалхалаттараш къоастабелга тIехьадоахаш моттигаш нийслац укх тIеххьарча шерашка. Iалаьмате чIоагIа боккха лоархIам болаш да из самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системагIа коллектив болх бе йолаеннача хана.

Экономически реформа кердача хьалашка болх беча коллектива бухсоцаш балха тIа хьахулачун мах бу укх хьокхамегIа: ший потребителашта продукци лоаттаяра оттадаь договорни декхараш толаме кхоачашдарга, пайда барга, къахьегама овсарле лакхъярга, арахецача продукце ассортимент шер а еш, эргаяккхарга хьежжа. Цу лостамагIа къа а хьегаш, шерра социалистически яхь йоаржаяьча коллективашта юкъе хьалха латташ хьайоагIа объединененерча керттерча предприятера Хазова Татьяна Федоровнас. Грознерча Ахтаев Абдуллас кулгалдеча трикотажнии бязальнии участкай, Нажай-Юртара Арсамбиев Руслан керте латтача «Горянка» яха кIувсаш деча филиала коллективаш.

Цу яхье шоллагIа моттиг а йоаккхаш, шоаш тIаийца декхараш толаме кхоачашдеш я «Буратино» яхача кулг-кара берий пазата барзкъаш деча Дакуев Асланбека кулгалдеча участка, Барахоев Дауда кулгалдеча «Маржан» яхача ткацкий филиала, Зайналабдиев Абубакар керте латтача кулгкара пазата барзкъаш деча участка коллективаш.

Духхьал производственни хьокхамаш дикагIа хилийтара къовсам лоаттабаь ца Iеш, объединене подразделеней, коллективаша шоай низ кхоачар ду кIадаш, кхыйола материалаш кхояра. Цу наькъаца Коблова Валентина Николаевна керте латтача «Седа» яхача швейни фабрика болхлоша укх шера хьалхарча квартале кходаьд 270 сом. Даскиев Мурата кулгалдеча «Макка» яхача БурокIаларча филиала болхлоша — 210 сом. Барзкъаш доахача хана хьакъесташ дола зигаш хьалха санна дIакхувсац хIанз. Царех хьаю йиIигий юбкилгаш, рейтузаш, кофтилгаш, панталонаш, тIолгаш, кулгахйоахкаргаш, берий кочамаш, кхыяраш. Духхьал из дар бахьан долаш Андреевски Долинерча Ахтаев Абдулбека кулгалдеча участке дIабахача кхаь бетта кходир 825 сом совгIа ахча, иштта дукхача маьхера материалаш кхояьй кхыча участкай коллективаша а.

Б. КОСТОЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЮАР. Къулбехьен Африка общественноста чIоагIа раьза боацаш тIаийцар Преторе Iаьдалаша расистски порядкашта критика ю «Нью нейшн» яха католитаски газета дIакъовларах йола решени. «Пресса йита!» яхача лозунгагIа къулбехьен африкански журналисташа Йоханнесбурга центре апартеида система критика еча массови информаце средствай баге дIакъовла гIертача ЮАР расистски режима духьала демонстраци йир.

СУРТА ТIА: демонстраци йолча хана.

Рейтер-ТАСС телесурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ДОККХАЛ ДЕ ДОАГIАШ ДОЛА МАСАЛ

Дерригача дунено могаю Афганистанера ший бIу 15 мае арабаккха болабаьча Советски Союза майра а денал дола а акт. «Афганистана гонахьара хьал тоадара йолча Женевски договоренностои цу мехкара советски бIу арабаккха болабарои, — белгалдоакхх «Нойес рурцайтунг» яхача малхбузенгермански газето, — из кердача тайпара политически уйла ярах хьахинна хIама да, планета тIарча кхыча йIайхача моттигашка а хьал тоадарга бодача наькъагIа дIа хьалхашка дахара дола доккхал де доагIа хIама да», яхаш.

Советски цаха моаршал хет шоай бIухой декхар цIена а денал долаш а кхоачашдаьча бIухошка - интернационалисташка. Даим яхаргья вай дегашка тIем тIа байнача салтийи эпсарийи цIераш. Вай сийлахь декхар да, тIем тIа байнарий дезала а, човнаш хинарий а чIоаггIа йоакхо яр.

Советски бIухой Афганистане бахабар цун законни йолча правительства дехарагIа дика гIулакхаш чакхдаха. Вай мохк массаза а ший къулбехьарча лоалахочун суверенитет шеко йоацаш дукха езаш а хиннаб, ба а ба. Из безам латт итташ шераш дикача лоалахочун гIулакхаши шун мехка юкъе цхьана леладу гIулакхаши чIоагIдалара ларда тIа. Шийн аргIагIа Афганистан массаза Советски Союза бIарахьежаш хиннай дикача лоалахала принципаш кулгала а лувцаш афгански халкъа хало тIаэттача ханашка цкъа санна дуккхаза оарцагIийнначоа санна.

ХIанз а, советски бIухой шоай Даьхене цIабоагIача хана, СССР-о шийна мел могар ду афганций чурча гIулакхашта арахьара юкъегIерталга юхасоцаде гIерташ. Ховш ма хиллара, Афганистана гонахьара гIулакхаш тоадара керттердарех хIама из да, хIаьта духхьал цу хьакъехьа а хиннад эггара хьалхарча аргIагIа Москве визитагIа вена хиннача Пакистана кхыча мехкашцарча гIулакхий министрца З. Нуранеца беседа йолча хана Э. А. Шеварднадзе дийцар. Цунга духхьал дIааьннад, Афганистана правительствана духьала кIалгIолла тийша болх лелабара политически а кхыйола а группаш шоай территоре тIа хургйоацаш, лагерашка е базашка хьуляь лелаергйоацаш е моллагIча тайпара уж вIашагIйехкаргйоапаш, Iомаергйоацаш, царна финансировани ергйоацаш, уж герзашца кийчъергйоацаш декхар Пакистано -шийна дIатIа а эцаш яь Женевски соглашенеш йизза кхоачашъелга Iалашдара хьадда дош ала дезар Пакистан йолга.

З. Нуране, масала, аьннад. Пакистан ловш яцар ший территорех лоалахарча мехкаца моастагIал тIехь гIулакхаш леладе герзаш лоаттадергдолаш пайда эцийтара.

Из Пакистански министра аьннар принципиальни лоархIам болаш хIама да, хIана аьлча, Пакистана территоре тIара сихха Афганистане дIакхухьаш латт эггара тIехьагIа арадаьнна дуккха герз, аьнна индийски кепа йоазоно хоам баьндаь. Вайна гуш ма хиллара, пакистански правительство хIанзчул тIехьагIа хьаьдача а эффективни а гIулакхашца ший дош чIоагIде дезалга.

СИХХА ДIА-ЮХА ДАЬ КЪАМАЬЛАШ

Укх деношка Москве хилар СССР-ен ФРГ-ен экономически а Iилма - технически а хьакъехьа цхьана гIулакхаш леладара йолча комиссе XVI сесси. Из хилар экономически промышленни, технически цхьана гIулакхаш леладара йола советско-малхбузенгермански соглашени яь 15 шу дузаш. Цудухьа комиссе болх къаьстта лоархIаме бар. Из хулаш Москве вена хинна ФРГ экономика министр, кортмукъача демократически парте председатель М. Бангеман тIаийцар М. С. Горбачева а Н. И. Рыжкова а.

Из деррига а бакъду вай мехкашта юкъе дIа-юха ду къамаьлаш толаме а сихха а дегIадоагIаш хиларо. Малхбузенгермански оагIонгахьара цига дакъалоацаш бар правительственни коалицеи оппозиционни партейи лидераш, цу гIулакхо гIо ду ФРГ канцлер Г. Коль СССР-е визитагIа вар толаме чакхдаргхилара. Визит йолча хана итогаш е лерхI тIеххьарча шерашка советско - малхбузенгермански мел хиннача доккхийча вIашагIкхетарий, хIаьта юкъера гIулакхаш кхоаненга кхоачалелга кердача боарам тIа даха а.

Из де лерхIар чакхдаккхара лоархIаме дакъа юкъедихьад экономическии Iилманически цхьана гIулакхаш леладара йолча СССР-ен ФРГ-ен комиссе XVI сесси толаме чакхъяккхар бахьан долаш. Масала бакъдаьд Малхбузен кхыча мехкий фирмашца цхьана Малхбузен СибарегIа углеводородни бедал чакхъяккхара йолча предприятей комплекс хьаеи Кольски ахгIайрен Iалама ресурсаш караерзаеи хьашт долаш хилар.

М. Бангеманаца беседа йолча хана М. С. Горбачева дIахайтад национал - социализмана тара дола цхьаккха хIама немцаша хулийтарг ца хиларахи реваншистски правительство хилийта уж раьза хург ца хиларахи ше тешаш хилар, цхьан мехкага а шоллагIчунга а йоалаш йолча синтезо шинна а халкъа.

ХIаьта иштта европейски цхьана гIулакхаш леладара, дунен экономикана реальни боккха пайда беш хилар йолаш йолча советско - малхбузенгермански отношеней дика а чIоагIа а лард йоллара вай мехкашта юкъера экономически бувзамаш массе а оагIорахьара дегIадоаладанза даргдоацаш хилар.

Советско - малхбузенгермански диалога ФРГ деррига политически низаш юкъедахкарон Европа кхыдола халкъаш цунга чIоаггIа хьежаш хиларон бакъду европейски а дунен а политикера дуккха дешаш кхетадара дола дIоагIа советски-малхбузенгермански отношенеш хилар. ХIаьта цу тайпара гIулакх кхетадеш хилар, белгалдаьккхад М. С. Горбачева, чIоагIа лоархIаме да тахан а, къаьстта кхоана а, нагахьа санна вай безам болаш дале ядерни комплексаш йоацаш йола, бокъонца долаш долчун ларда тIа латташ йола, Европа хьалъе, цун халкъашта карагIдаьннари цар башхалонаши теркал а еш, дуккхача бIаьшеренашка а дIаьхий долаш а хьадоагIача исторе чухь царех хьаяь маьхаленаш езарг а йолаш.

ТIЕХХЬАРЧА ЭТАПЕ

ХьатIакхаьчай гаьна кхетар юкъерча боараме а кIезигагIа а долча ракетий хьакъехьарча (РСМД) соахка декабре Вашингтоне лакхерча боараме вIашагIкхийттача хана М. С. Горбачевеи Р. Рейганеи кIал кулгаш яздаьча советско - американски Договора ратификаци яра процесса тIеххьара этап. 17 мае Американский сенат ший бIарчча состав а йолаш хьажа йолаеннай цу Договорага. ХьалхагIа из кIоаргга Iомадаьд сената кхаь комитете — кхыча мехкашцарча гIулакхашта, герзашцарча низий гIулакхашта ярашка, разведкана йолча. Цига къамаьлаш даьча дукхагIболча сенатораша белгалдаьккхад, РСМД хьакъехьара Договор чIоагIдар — тешамегIа бола машар хилийтаран герзий боарамаш лохагIа хилийтаран шинна а мехко низаш тIадерзадаь хилар. Из — политически майралах, шинна а мехко гойтача реализмах хьахинна белггала хIама да. Договора положенеша пайдане прецедент хьаю тIехьагIа ергйолча соглашенешта.

Сенатий комитеташка дуккха дукхагIбараш тIехьа а болаш Договора ратификаци елга могадаь дале а из дувцалга сенато ши кIира совгIа йолча хана тIехьадаьккхар. Из ха дIаяхийтар контрольни функцеш чакхъяхара шинна а оагIоно кийчон болх дIаболабаьча хана вIалла дага а доацаш кхы тIа хьахинна тIахьожама проблемаш къоастаяра. США паччахьалкхен секретара Дж. Шульца сената информаци яь ма хиллара, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министраца Э. А. Шеварднадзеца Женеве переговораш йолча хана къоастаяьй тIахьожам лоаттабара еррига проблемаш. переговораш йолча хана кийчъяь тIахьожама режим «герзашта тIахьожам лоаттабара соглашеней исторе чухь эггара чIоагIагIа деррига чулоацаш а эггара эффективнегIа а я».

Договор хьаллоацаш сенате къамаьл деш республиканций лидера Р. Доула белгалдаьккхад: «Со раьза ва паччахьалкхен секретарь, из Договор дика да, яхаш хилара. Цунна ратификаци е еза. Аз догдоах май чакхбоаллаш президента Москве визит юха хьатIакхачалехьа вай болх чакхбаларга, ратификационни грамоташ дIа-юха эцаргйолаш».

Договора ратификаци еш хилча сенатах кхоалагIа дакъа, вешта аьлча бIаь сенаторах 67 раьза хила веза. Тешшаме ала йолаш да Договора тIехьа бараш дикка дукхагIа ба аьнна. ХIаьта а сенатерча процедура правилаша бокъо лу, кхыметтел кIеззигача сенатораша а цаI шоллагIчоа тIехьа тоадараш юкъехьош хилча юххера а голосовани чакхйоаккхилга тIехьадаккха йиш йолаш. Эггара хьалха низашка хьожилга чакхдаьннад. Ультраконсервативни сенатора Дж. Хелмса Договор харц деш резолюци оттаяьй. 18 мае сенато 91 саг духьал а ваьнна харцдаьд ялх саг тIехьаволаш хинна Договора ратификаци елга дохаде гIортар. Цу тайпарча гIулакхо дегаш айдир Договора тIехьабарий, чIоагIбир гарггарча деношка сенато Договора ратификаци яра бола цар тешам.

Геннадий ШИШКИН.
(ТАСС).

КХО МИЛЛИОН САГ ТIАКХЕТАРГВА

Статистикаша даьча лоархIамегIа, 2000 шу тIакхоачаш Чехословаке кхо миллион бераш дергда. УнахцIеначa, гIаьлен кIур кхетаргбоацача хьале хьалхеде деза уж. Цудухьа дIадахача шера декабрь бетта ЧССР унахцIено лораяра Министерства Iилма совет кхайкар мехка баха нах «Кхаь миллиона бола тешам» яхача лозунгагIа йолча гIаьле озара духьаларча къаман юкъарча кампанена юкъебахара тIахьехаш.

Прагерча санитарни просвещене Института даннеегIа Чехословаке бахача маIача нахах ахаши кхалнахах кхоалагIа дакъеи гIаьле озаш ба. Медикашта чIоаггIа дагадоаллаш да эггара дукхагIа гIаьле озаш бола нах 29 шерга кхаччалца ха мара йоаца кагирхой хилар, вешта аьлча къона даьйи ноанойи е иштта хургбараш: 55 процент маIа нахи 42 процент кхалнахи.

Мехка гIаьле увзилга боккхача боараме да, — из укх вурийтта шера лаьгIлуш а дац, хIара саго шера 1802 гIаьле оз. Цудухьа дунен тIа 130 мехка юкъе 24 моттиг лоац Чехословаке.

«Лакхлуш долча дега-сосудий лазараша, садоаха къамаргаши пехкаши лазар долаш хиларо итташ эзараш болча наьха къахьега низ лаьгIбу, гIаьлен кIур айпе ба из озачоа меттел, гонахьарча наха а, — йоах ЧССР унахцIено лораяра Министерства Iилма совета кхайкарал тIа. — ГIаьле увзара шоай во оамал къайла яхьа гIерташ гIаьле увзараша йоах гIаьленехи тхьамкахи дикка хьалъюз паччахьалкхен казна. Дукха ха хьалха денз гучадаьнна да гIаьле увзараш берзабарга дIайолхача средствай мах тхьамка промышленноста изделеш ехка хьахулаш долчул кхоза дукхагIа хилар.

«Кхаь миллиона бола тешам» яха лозунг хьаллаьцад берригача мехка. Масала, городе Кошице лораша шоаш хьокхам тел. Цар гIаьле озац города поликлиникашкеи кхыча медицински учрежденешкеи меттел общественни моттигашка а. Малхбоалерча Словаке Вранов - над - Топлоу яхача городке къаман комитето укх шера, сигарета ца озаш ди даьккхар. Городе бахача наха шоаш дика лаьрхIар гIаьле увзарий дисциплина. Вранова общественни моттигашкеи улицашкеи цу дийнахьа цхьанне а гIаьле озанзар. «ГIаьле ца оза территори» аьнна дIакхайкаяь яр дукха ха йоаццаш Зволена гаьна йоаца Слиач яха курорт. Из-м доагIаш а да. ХIара шера шоай унахцIено тоае укхаза ух миокарда инфаркт е дега операци яь эзараш бола нах.

ГIаьле озаргйоацаш нах Iомабара, царга гIаьле йитийтара паччахьалкхен органашеи общественни организацешеи цхьана гIулакхаш де деза. Бакъда керттера дар да гIаьле озаш волчо ше гIаьле йитар, тIеххьара сигарета лотаьчара йоаь дIакхоссар. Лораша новкъостал дергда. ГIаьле озара духхьаларча къовсама консультационни пунктaш хьайийллай Чехословаке дуккхача городашка. Масала, Кошице иштта пункта кулгалдеш я тIехкашта хулача лазараштa йола специалист Людмила Кабулницка.

Елена МИШКУФОВА,
чехословацки журналистка.
(ОРБИС—АПН).

ОККУПАЦЕ МАХ

Ше дIалийцача территорешка хиннача событешка Израила хинна экономически зе 300 миллион доллар да. ПхелагIа бутт ба цига гIайтта палестинцаш ца совца.

Эггара хьалха сагота хьайизар малхбузерча Галилеерча кога гIирса фабрикай даьй. ДIалийцача территорешка комендантски сахьат кхайкадарагIа Iарбий коммерсантий тикаш дIакъовларагIа, забастовкаш хиларагIа продукци кIезигагIа дIаэц. бIаьш эзараш израильски шекелеш зе хиннад предприятешта. Кога гIирса фабрикай цхьаболча даьй продукци кIезигагIа хьае а шоаш заказ даь бедал хьа ца эцаш йита а йийзар. Из бахьан долаш 20 процент болхлой балхара дIабаха тарлу.

Израила торговлеи промышленностеи министра Ариел Шарона аьлар, палестинцаша хIамаш кIезигагIа еш хилар эггара чIоагIагIа Iеткъад кхачан промышленноста, текстиль хьаяра, гIишлон индустрена. ХIаьта из чIоаггIа лоархIаме хIама да. Иордан яхача додача хин Малхбузен берда йисте Газа сектори израильски продукцеи гIулакхаш дареи рынок а ль дIаоттаяьй. Масала, дIадахача шера укхаза дехкар 900 миллион доллар мах бола израильски товараш, вешта аьлча Итале, ФРГ-е, Франце экспортагIа дохьийтараш миссел.

КIезигденнад Израила гIишлон индустре юкъерчеи кагийчеи предприятешка деш дола балхаш, хIана аьлча цига болх беча нахах 42 процент палестинцаш ба. Юрта боахам а бисабац халонаш тIа ца отташ: забастовкаша юхаэзар хьалха хьадоала баьцадаараш чуэцилга. Зенаш хул туризма индустрена а. ХIаьта из Израила эггара дукхагIа пайда боагIарех цхьа моттиг я. ДIадахача шера ши миллиард доллар пайда белар цо.

Палестинцашта еча репрессеша Израила шийна, цун экономикана зе ду. 1968 шера июньски тIом хинначул тIехьагIа дIалийцача Iарбий территореех укх ткъаь шерал совгIа йолча хана Тель-Авива ах колонеш яьй. 17 шера, 1968 шера денз 1985 шерга кхаччалца йолча хана ше дIалийцача лаьтташкара 22 миллиард доллар доход чуийхьай. Цунна дIатIатоха деза кхы а 10 миллиард. Из да торговле кхаьча активни сальдо, хьадаьхача боахамий, лаьттан, кхы иштачун мах.

Юрий ЗИНИН.
(АПН).

Евг. Вахтангова цIерагIча театре Эжен Скриба «Хи пела» яхача спектакла премьера хилар. Французски драматурга цIи хезача водевиле керттера роль ловзаю СССР халкъа артиста Ю. В. Яковлева. Актера хьакхеллача дукхача образий галерея юкъеяха из керда виконта Болинброка роль цо ловзайир ший ваьча денз 60 шу дузача юбилейга.

Спектакль чакхъяьнначул тIехьагIа актера бенефис хилар. ТIехьара бенефисаш хиннай 20-гIа шераш чакхдоалаш. Вахтанговцаша из дика театральни традици юхаметтаоттае лаьрхIад.

СУРТА ТIА: Э. Скриба «Хи пела» яхача спектаклера сцена. Королевай Аннай роль ловзаю — Борисова Юлияс, виконта Болинброка — Яковлев Юре.

В. МАСТЮКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Вай—интернационалисташ

НИЗ БОЛА ХЬАСТ

Къамаш шоайла вIашкаувза наькъа-такильгаш дийца варгвоацаш дукха да социально - экономически, культурни вахаре, кхыча сферашка. Цу даькъе шоай моттиг дIалоац тайп-тайпарча къамех болча наха юкъе хулача интернациональни гаргалонаша а.

ХIаьта а вай цкъаза Iаяха теркалдац из гIулакх. Интернациональни дезал хьоабича вайна духьалъот укх тайпара сурт: кхыча къаман мар кхыча къаман сесаг, царех хьабаьнна дезал. Цигга кхоачалу вайна царех хетар.

Аз-м къамашта юкъера доттагIлен бувзам чIоагIа лоаттабу зIамига хьастилгаш да уж, аргдар царех. Цул совгIа, къамий метташ, культура, традицеш, оамалаш аккумуляторо мо Iоа а еш, уж шоайла дIа-хьа йовзийташ йола цхьа ший тайпара дийна механизмаш я уж, аьнна, IотIатоха а мегаргдар.

Хьалха яьхад: къаман дикал-дукхал. ХIанз ала мегаргдар: къаман дикал — дукхача къамий дезала юкъе хилар.

Наьсаре а я цу гIулакха кIезиг-дукха йIаьхий. Эрсий, украинций, гуржий, татарий, хIирий, черсий, эрмалой, казахий, кхыдолча къамий мотт хаза йиш я укхаза. Гаьна ваха везац тайп-тайпарча, къамий кухнешка даар мишта кийчду хьажа а. Шоай, татарий, IаьдалагIа кийчдаь хоза даар хьалхашка ца оттадеш арадоалийтаргдац шо СССР Лакхехьарча Совета депутата, «Электроинструмент» завода слесара - инструментальщика Халгуев ТIахьира нанас. Иштта да хьо дIа чу мел вахача кхыча интернациональни фусамашка а.

Къамашта юкъерча доттагIлен, гаргалон керттера жIовхьар — мотт ба. Из хой—къам довз хьона, цун са довз. Цу хьаькъехьа а мах баь варгвоаца ший тайпара «миниинституташ» я интернациональни дезал. Районни центральни больницерча керттерча бухгалтерца — ха яхача Титова Татьяна Николаевнайца гIалгIай меттала йист хила лоархIавергвац из ца йовза саг. Мичара Iомабаьб цу кховзткъара яьннача гаьнарча россиянкас зIамигача гIалгIай къаман мотт? Школе Iомабаьбац, институт яьккхаяц. ТIема халача шерашка фронте шийна везавеннача Аьлтий-Юртарча зIамигача сагага Хамхоев АртагIа Хьасанага маьре а ена, цунгара, цун дезалгара, цун къамангара Iомабаьб. ТIаккха цун дезал? Уж шоай гIалгIай къамах хьа эр-м дувца дезаш а дац. «Скорая помощь» яхача машина тIа болх беш вола цун воI — Вячеслав гIалгIа ва аргдац сибатагIа. Бакъда, метто хьахойт из малав. ДукхагIа везалу Вячеслав наха цо шоай меттала къамаьл деча хана. Цо а цун вошас а вIашагIъехкай шоай интернациональни дезала къона фусамаш.

Иштта хьаэдаьд-кх Россера енача йоI Татьяна Николаевнас ший вахар гIалгIай къаманца.

Лакхе аьннача тайпара, кIезига бац Наьсаре цу тайпара къаьна а къона а дезалаш. Нагахьа санна СССР-а доаккхача географически карта тIа цIеча жIакашца уж интернациональни гаргалонаш белгалйича, вай мехка дукхача гаьнарча городашка, юрташка дIа-хьа довдаргдар Наьсарера цIе такильгаш.

Хьажа вай: мичахьа гIоргдар Назране вахача Мальсагов Иналкъий Иоакъапа цIагIара така? Из соцаргдар Эстоне. Цигара я цун сесаг Вихрова Валентина Дмитриевна. Укх шера 16 апреле 38 шу дизар уж цхьана баха. Дика я цар кхеяь тIехье а. ВоккхагIвола воI — Iамархан торгови институт а яьккха, ший специальностагIа болх беш ва. ШоллагIвар — ИбрахIим Ленинграде ветеринарни институт а яьккхай, Новгороде ва болх беш. ЙоIо — Хьавас университет яьккхай, хIанз школе директор я. Марем — техникум яьккха, финансист я. Эггара зIамагIвола Рашид а торгови институт яьккха волавоалл.

Цхьаькха а лов белгалдаккха. Интернациональни лархIац вай воашта юкъе баха кхыча къаман дезал. Нийса дац из. Фух-цIех йолча гаргалонца бувзабеннабеце а, уж а ба интернациональни дезал. Малав, масала, Назране бахача Шавардина Алексея дезалах (да, нана эрсий бале а) интернациональни дезал бац, ала, йиш яр? ДIахьажал цар оамалга, вахарга-леларга дIабувцал царех моллагIдолча бераца гIалгIай мотт. Цецваьннача латтийсаргва хьо: чIагаргаш мо лув. Цу тайпара дезалаш а дукха бах Наьсаре.

М. ЗАНГИЕВ,
тха соб. корр.

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

КПСС обкома политпросвещене ЦIен пропагандистски группа Назрановски районе хилар. Перестройка дIадехарашка хьежжа политдешара системе, берригача идеологически балха хила езача эргалонашта хетаяь семинар хилар укхаза. ДIайолаяр а ший тайпара хилар цун.

БоагIаше хьалха мо райкоме а ца боагIаш, Iурре а района совхозашка, города промышленни предприятешка дIа-хьа бахар хьаьший. Юкъханцарча парторганизацей секретараштa, пропагандисташта фу новкъостал эш, цар вIашттIехьдоалар, хIаьта ца ховш тIехьдусар фуд хьожаш новкъостал деш хилар уж «40 лет Октября», «Назрановский», «Маяк», совхозашка, совхоз-техникуме, «Электроинструмент» яхача заводе, трикотажни фабрике, райбольнице, кхыча моттигашка.

Цудухьа чулоацам болаш, пайдане хилар мотигерча вахарца дувзадена цар семинаре, цул тIехьагIа хиннача секционни занятешка аьнна хIара дош, даь хьехар.

Къаьстта теркам тIабахийта ладийгIар парторганизацей секретараша, пропагандисташа, политинформатораша Нохч - ГIалгIай пачхьалкхен университета доценташа С. Б. Висиатаевен В. П. Баулинен семинаре йийшача лекцешка.

Шоай балха чIоагIа накъаргIйола знанеш Iомайир ладийгIараша секцешка а. Уж яр укх тайпарча темашта хетаяь: «Экономикана доалдара керда система», «Къамашта юкъера гIулакхаш дегIааххийтара актуальни проблемаш», «Iилма-материалистически сакхетам хьахилара проблемаш», кхыяраш.

Беррига идеологически болх ханага, таханарча декхарашка хьежжа эргабаккхара, тоабара накъабаргбола хьехам белар района идеологически фронта болхлошта марксизма - ленинизма университета ректора Р. И. Тимошенкос, политпросвещене ЦIен заведующе Л. П. Белоглазовас, группацарча кхыча доакъашхоша яьча занятеша.

Цул тIехьагIа «Гергa нстол» а хилар ладувгIарий хаттараштa хетадь.

Семинар дIайихьача КПСС райкома секретара Л. Б. Амерхановас райкома бюро а ладийгIача массане а цIерагIа доккха баркал аьлар цо хьаьшашта.

Б. КОТИЕВ.

СПОРТА ХОАМАШ

БАТУТ

Дукха ха йоаццаш городе Ярославле чакхъяьлар ВДФСО профсоюза Ерригсоюзни Совета батутагIа йола чемпионат.

Цу яхьашка дика хьокхамаш гойтар Нохч-ГIалгIайчен батутисташа а. Масала, Хумгаев Iалихана духхьашха кхоачашйир СССР спорта мастера норматив. ХIаьта СССР спорта мастера Миносян Артура индивидуальни прыжокий лаьрхIача программагIа бронза медаль яьккхар, ший лоIамагIарча программагIа дотояр яьккхар, цунца цхьана юкъерча зачетагIа бронза медаль а йоаккхаш.

Синхронни кхувсаваларах А. Миносяна иштта дика хьокхамаш даьхар, лаьрхIача программагIа бронзи ший лоIамагIарча программагIа дотои медалаш а йоахаш. Юкъерча зачетагIа шоллагIа моттиги дото медали яьккхар цо.

Вай батутистий тренераш — вежарий А. И., В. И. ШуликингIар.

Х. ГИРЕЕВА.

КIАЛТОХАР

Дукха ха йоаццаш Анапа яхача городе чакхъяьлар профсоюза ВДФСО Российски Совета классически кIалтохарах хьалхе яккхарах 1972—73 шерашка баьча кагирхошта юкъера яхьаш. Цига дакъа лоацаш бар вай областной Совета къовсамхой а.

Хьалхара моттиг яьккхар С. Вараева (42 кг. дозал), А. Ильясова (45 кг. дозал), М. Мутиева (56 кг. дозал).

ШоллагIа моттиг яьккхар В. Салгириева (60 кг.). ЦIераш мел яьхараш юкъебахаб профсоюза ВДФСО Российски Совета сборни команданa, цар гарггарча хана дакъа лоацаргда профсоюза ДФСО Ерригсоюзни Совета яхьашка.

К. ЕВЛОЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

24 МАЙ
ШИНАРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — Футбол. Дунен халкъашта юкъера новкъосташха вIашагIкхетар. Франце сборни — дунен сборни. Францера передача.
10.15, 15.30, 16.35 — Кердадараш.
10.25 — Цхьан актера театр. С. Юрский. Концерти концерт даьлчеи.
15.40 — Пензенски студе телевидене программа.
16.40 — «Моаршал да хьога, музыка!». Берий хоровой коллективий конкурс.
17.25 — «Агропрома гIулакхаши йоакхоши». Документальни фильмаш.
18.15 — «Саги закони».
18.45, 23.25 — Тахан дунен тIа.
19.05 — Бовзалаш: XIX Ерригсоюзни партийни конференце делегаташ.
19.45 — Экрана тIа кинокомеди. «Шин пхьагала тIехьа». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — СССР Лакхехьарча Совета депутаташа дувц.
21.50 — «Бегаштаи бокъонцеи».
22.35 — ТелетIий «Москва — София».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Гизгаш». Iилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Iалам Iомадар. 2-гIа класс.
8.55 — «Гипотеза». Iилма-довзийтара фильм.
9.05 — Французски мотт. Iомабу 1-гIа шу.
9.55 — Iилма - довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Эстетически кхетамбалар. Музыка.
10.35, 11.35 — Географи. 6-гIа класс.
11.05 — Французски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.05 — «Зашумят леса». Художественни фильм. (КНДР).
13.10 — «Городаши шераши». Документальни фильмаш.
13.45, 22.35 — Кердадараш.
13.50 — Кердадоаккхача фильма дийнахьара сеанс. «Белый шаман». Художественни фильм. 1-гIа сери.
17.05 — Кердадараш (гIалгIай меттала).
17.10 — Киножурнал.
17.15 — «Спортивни вахар». Урус-Мартановски районе физкультуреи спорти дегIаахар.
17.55 — «Дунен халкъашта юкъера хьал» (гIалгIай меттала).
18.10 — «Патриот» (нохчий меттала).
19.00 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.15 — «Къахьегами иллии». (Наурски района «Калиновский» винсовхоз).
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Безаме ши гIаж», «Небылицаш». Мультфильмаш.
20.15 — Документальни фильм.
20.45 — «Хьай могаш хила безам бале». 1-гIа передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — СССР Лакхехьарча Совета депутаташа дувц.
21.50 — Иллюзион. Г. Александрова фильмаш. «БIаьсти». (1947 ш.).

25 МАЙ
КХАЬРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «Со, хьо, вай дерригаш цхьана». Берий самодеятельни театральни коллективий балхах.
9.30 — «Паччахьалкхен доазув». 7-гIа фильм — «Соленый ветер». 1-гIа сери.
10.25, 15.30, 17.25, 19.50 — Кердадараш.
10.35 — «Гушдар — теша хала дар».
15.40 — Документальни фильм.
16.35 — Музыкальни ганз. П. И. Чайковский. — «Шера ханаш» яха фортепианни цикл.
17.30 — «...Ялхайтта шу даьннен боккхагIеи».
18.15 — XIX Ерригсоюзни партийни конференцена накъадолхаш. Теоре дешаш.
18.45, 23.20 — Тахан дунен тIа.
19.05 — Мультфильмаш.
19.55 — «Паччахьалкхен доазув». Художественни фильма премьера. 7-гIа фильм — «Соленый ветер». 1-гIа сери.
21.00 — Ха.
21.40 — СССР Лакхехьарча Совета депутаташа дувц.
21.50 — «12-гIа этаж».
23.30 — В. Астафьев — «Затеси». Iойишар автор.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — И. О. Дунаевске музыка.
9.05 — Немций мотт. Iомабу 1-гIа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Дезала вахара этикеи психологии.
10.35, 11.35 — Музыка. 6-гIа класс. С. С. Прокофьев. «Золушка». Балет.
11.05 — Немций мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.05 — «Сийрда никъ». Художественни фильм. (1940 ш.).
13.40 — «Бокхийбараши бераши». Документальни фильмаш.
14.20, 23.40 — Кердадараш.
14.25 — Кердадоаккхача фильма дийнахьара сеанс. «Белый шаман». 2-гIа сери.
17.05 — Кердадараш (нохчий меттала).
17.10 — Документальни фильмаш.
18.00 — «Школьни вахар» (нохчий меттала).
18.30 — Республика фермашка (гIалгIай меттала).
18.45 — «Баркал. — ГIоза хилда».
19.15 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.30 — Тха фильмофондера. Японски эстрада говзанчий концерт.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!. «Сатем боацар». Мультфильм.
20.15 — «Массанена а хIаранена а».
20.45 — «Хьай могаш хила безам бале». 2-гIа передача.
21.00 — Ха.
21.40 — СССР Лакхехьарча Совета депутаташа дувц.
21.50 — «Советски Союза портрет». Документальни фильма премьера. (США). 1-гIа сери — «Россен Нана». 2-гIа сери — «СибарегIе: шаи цIии».

26 МАЙ
ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «Моаршал да хьога, музыка!». Берий хоровой коллективий конкурс.
9.20 — «Паччахьалкхен доазув». Художественни фильма премьера. 7-гIа фильм. — «Соленый ветер». 1—2-гIа сереш.
Перерыве (10.25) — Кердадараш.
15.30, 16.55, 19.50 — Кердадараш.
15.45 — Фильм — бераштa. «Баьццарча гIайрен къайленаш».
17.00 — «Пятилетка: гIулакхаши нахи». Документальни фильмаш: «Дукха сменаш, дукха сменаш...», «Кхыбола никъ бац», «АргIа».
17.50 — «Ананси яха гизг». Мультфильм.
18.30 — «Художника мастерской». Е. Андронов.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.05 — «Дакъа лоацараш».
19.55 — «Паччахьалкхен доазув». Художественни фильма премьера. 7-гIа фильм — «Соленый ветер». 2-гIа сери.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.40 — «Музыка в эфире».
Перерыве (22.50) — Тахан дунен тIа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Даьхен воI». Iилмадовзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Iалам Iомадар. 4-гIа класс.
8.55 — Iилма-довзийтара фильм.
9.05 — Испански мотт. Iомабу 1-гIа шу.
9.50 — Iилма - довзийтара фильм.
10.00 — СПТУ дешархошта. СССР хьахилар.
10.35, 11.35 — Биологи. 7-гIа класс.
11.05 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.00 — «БIаьсти». Художественни фильм.
13.45 — «Кхуврч». Документальни фильма премьера.
14.20, 23.10 — Кердадараш.
14.25 — Кердадоаккхача фильма дийнахьара сеанс. «Белый шаман». 3-гIа сери.
16.20 — Кердадараш (гIалгIай меттала).
16.25 — «Гора отта». Художественни фильм.
17.40 — «Кердадаккхара наькъаш». («Гехинский» совхоз).
18.10 — «Нохч - ГIалгIайче». Информационни программа.
18.25 — «Депутатий гIулакхаш».
18.55 — XIX Ерригсоюзни партийни конференцена накъадолхаш. Экономика — идеологически Iалашо» (гIалгIай меттала).
19.15 — «УнахцIено».
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Унзара, Iовкъара бесса, мосаш Iоядаш». Мультфильм.
20.15 — Халкъа инструментий оазаш.
20.45 — «Хьай могаш хила безам бале». 3-гIа передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — ДоттагIий экран. «КIирвенна бIарахьажар». Художественни фильм. (Румыни).

27 МАЙ
ПIАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «Дакъа лоацараш».
9.20 — «Паччахьалкхен доазув». Художественни фильма премьера. 7-гIа фильм — «Соленый ветер». 2-гIа сери.
10.25, 15.30, 17.10 — Кердадараш.
15.45 — Азербайджански телевидене программа.
16.40 — «Iилма: теори, эксперимент, практика».
17.15 — «ХIана, сендухьа».
17.45 — Философски беседаш.
18.45 — Тахан дунен тIа.
19.05 — Поэзе минуташ.
19.10 — Бокхийчарна мультфильмаш: «Выкрутасы», «Со ЦIа кхаччалца».
19.30 — Концертни студе Останкино БССР культура заслуженни болхлочунца, Мински области, Крупицки юрта культура ЦIен директорца В. Н. Громаца вIашагIкхетар.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Илли-88».
23.30 — «Интерсигнал».
00.00 — «Взгляд».

II ПРОГРАММА

13.40, 23.15 — Кердадараш.
13.45 — «Сабля без ножен». Художественни фильм.
17.15 — Кердадараш (нохчий меттала).
17.20 — Киножурнал.
17.30 — «Сои са городи» (нохчий меттала).
18.00 — «Перестройка — хано дIадехар». «Силуэт» яха объединени (гIалгIай меттала).
18.50 — Мультфильм.
19.00 — «Нохч - ГIалгIайче». Информационни программа.
19.15 — Документальни фильм.
20.45 — «Хьай могаш хила безам бале». 4-гIа передача.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — ДоттагIий экран. «Миражи удачи». Художественни фильм. (СФРЮ).
23.00 — Балтийски форда мехкий доттагIлен велогонка. Финляндера передача.

28 МАЙ
ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.30 — Документальни фильм.
8.50 — «ХIана, сендухьа».
9.20 — Документальни фильм.
9.40 — «Халкъа кхоллам».
10.10 — Фантастика мультипликаце.
10.30 — Апартеид — из расизм я.
11.00 — Дай-ноаной ди — шоатта.
12.30 — «Массанена а хIаранена а». Тюмень: социальни проблемаш. 2-гIа передача.
13.00 — «Гушдар — теша хала дар».
14.00 — Тахан — Доазув лорадерий Ди.
14.15 — Кердадараш.
14.25 — «Бовзалаш — къона кинематографисташ». «Сигале лаьтта уллача», «Лувча безам ба», «Неистовый Крейсберг».
15.40 — «Сона деза хьо, вахар». Телевизионни фотоконкурс.
15.45 — «Шераш, ноахалаш, иллеш». 2-гIа передача.
16.55 — Дунен халкъашта юкъерча вахара керттерча редакце хьагойт: «Вашингтон, декабрь 1987 ш.». Документальни фильм.
18.00 — Футбол. СССР кубок. Финал.
19.50 — «Сайхи ханахи». Скульптора Б. Эпельбаум-Марченко мастерской.
20.20 — Кубански паччахьалкхен гIазгIалкхий хора концерт.
21.00 — Ха.
22.10 — «Шоаттден сайрийна». Евровидене илле конкурс.
Перерыв йолча хана (23.15)— Кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Студе хьагойт: «Куранташ».
8.55 — Хержар. Э. Хемингуэй.
9.50 — «УнахцIено».
10.35 — Хьа ленински библиотека. В. И. Ленин. «Задачи Союзов молодежи».
11.20 — Iилма - довзийтара фильм.
11.35 — «Хьайбай дунен тIа».
12.35 — Новатораши консерватораши.
13.25 — Эрсий культурах йола беседаш. 5-гIа передача.
14.00 — Сага институт. ЦхьоалагIа курс. «Вайна вовзаш вола саг».
15.00 — «Детективах ловзар». Телевизионни спектакль. 2-гIа выпуск.
16.05 — «Матенадаран». Документальни фильма премьера. 1-гIа фильм — «Деза ги». 2-гIа фильм — «Дикаца тхо дагадохалаш».
17.10 — Фильм-реклама.
17.15 — «Гургалг». Берашта передача.
17.45 — «Безаме сахьат» яхача ансамбла концерт.
18.45 — «Очень важная персона». Субтитращца художественни фильм.
19.55 — Болама кхерамзле.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Пряниках ваь воккха саг». Мультфильм.
20.15 — «Машар Центральни Америке: догдоахилгеи долаш дари».
20.35 — «Кинои зрители».
21.00 — Ха.
22.10 — «Кинои зрители» яхача передача дIахододар.
00.25 — Кердадараш.
00.35 — Балтийски форда мехкий доттагIлен велогонка. Финляндера передача.

29 МАЙ
КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00, 13.55, 23.05 — Кердадараш.
8.15 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Воккха саги городи». Документальни фильм.
9.20 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гIулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Iуйрийнара почта». Музыкальни передача.
11.30 — «Машарах йола диалог». Американски ассоцнаце ораторски искусства виналаш советски кагирхошца вIашагIкхетар.
12.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.25 — Классически музыка езараштa.
15.30 — Хьажархой дехарца. «Лаьттара вахар». Iилма-довзийтара фильм. (Англи). 13-гIа фильм — «Саг хьакхоллар».
16.25 — Фаьлг болча хьоашалгIа. «Конек - Горбунок». Мультфильм.
18.00 — Эстрадни концерт.
«КIиранден кинозал»:
18.45 — «Маймалаша делкъийга хIама мишта дуар». Мультфильм. Документальни фильм.
19.50 — ЦТ экрана тIа духьашха. «Храни меня, мой талисман». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Футбольни обозрени.
22.10 — Дж. Гершвина произведенешта юкъера концерт.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е дIаотта!
8.15 — «Вай беш».
8.50 — «Дунен гонахьа». Киноальманах.
9.50 — Портреташ. М. Ю. Лермонтов. Вахареи кхолламеи оагIонаш.
10.50 — Экономически знаней лардаш. «Телеэко» яха журнал.
11.20 — «Седкъалг». Дешархошта лаьрхIа Iимал-довзийтара журнал.
12.15 — «Хьехархочун урокаш...». (В. Ф. Шаталова урокаш. 2-гIа урок).
12.45 — Iилма - довзийтара фильмаш.
13.25 — Дикача наьха вахар. Владимир Михайлович Бехтерев.
14.00 — Мехка театраша хьахьонх. А. Арбузов. «Котъяьннар». Латвийски ССР Ленински комсомола цIерагIча Къонача хьажархочун театра фильма-спектакла премьера.
16.10 — «Камера дунен чу хьеж».
17.05 — «Илли оал, халхаювл» «Чепена». г. Орджоникидзера передача.
17.35 — Документальни фильм.
18.05 — «Теникий театра дуне». 1-гIа передача.
18.55 — Документальни фильм.
19.10 — Телевизионни абонемент. Исполнительски искусствах. М. Плетневца вIашагIкхетар. 6-гIа передача.
Перерыве (20.00) — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Малх бий хьа?». Мультфильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — ДоттагIий экран. «Боабашка оттаяь боанг». Художественни фильм. (ЧССР).
23.05 — Балтийски форда мехкий доттагIлен велогонка. Финляндера передача.
23.20 — Кердадараш.

РАДИОПРОГРАММА

24 МАЙ
ШИНАРА

7.45 — 8.00 — Позывнеш. «Юртара Iуйре». Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — 9.00 — Нохч-ГIалгIай музыка концерт (гIалгIай меттала).
9.15 — «Болхлочун уйлаш» (нохчий меттала).
9.25 — Музыка (нохчий меттала).
9.30 — «Къона современник» (гIалгIай меттала).
9.50 — 10.00 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хоаттам.
16.01 — «Ца малар — вахара хьисап» (гIалгIай меттала).
16.16 — 17.00 — Нохч-ГIалгIай керда музыка.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявленеш.

25 МАЙ
КХАЬРА

7.45 — 8.00 — Позывнеш. Музыка (нохчий меттала).
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — 9.00 — Моттигерча композиторий иллеш (нохчий меттала).
9.15 — БиззагIа пайда эца производственни низалех (гIалгIай меттала).
11.25 — Музыка (гIалгIай меттала).
11.30 — 12.00 — Истори уллув да (краеведчески музеера передача).
15.15 — Цхьан дезале (гIалгIай меттала).
15.30 — Музыка (гIалгIай меттала).
15.35, — 15.45 — Саг, автомобиль, никъ (репортаж).
16.00 — Передачай программа. Хоаттам.
16.01 — 17.00 — Хоаттам хилба шоана, илли доакх оаха шоана. деза къахьегамхой (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

26 МАЙ
ЕРА

7.45 — Позывнеш. ДегIа ухалга юхаувзар.
7.57 — 8.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.27 — Передачай программа.
8.30 — Литературни Нохч-ГIалгIайче (нохчий меттала).
8.55 — Музыка (нохчий меттала).
11.15 — 11.30 — Мукъа ха общественни рузкъа да (нохчий меттала).
11.30 — Соцкультбыта объекташ ханнахьеи дикеи.
11.40 — Музыка.
11.45 — Ханал хьалхабувлараш (гIалгIай меттала).
11.55 — 12.00 — Реклама.
15.15 — 15.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хоаттам.
17.16 — Музыка дунен тIа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Вахари дии» (гIалгIай меттала).
18.55 — 19.00 — Музыка (гIалгIай меттала).

27 МАЙ
ПIАЬРАСКА

7.45 — 8.00 — Позывнеш. Юртара Iуйре.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — Интернационализм — вай вахара закон (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 — Музыка. (нохчий меттала).
11.15 — 12.00 — «Вежарашха долча халкъий музыка» яхача цикла тIара передача (нохчий меттала).
15.15 — 15.30 — Нравственни са чIоагIа хургдолаш кхетабе нах (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хоаттам.
17.16 — Перестройка гIулакхаши, проблемаши (гIалгIай меттала).
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
17.16 — ДоттагIала концерт (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Объявленеш.
18.40 — 19.00 — «Анонс».

28 МАЙ
ШОАТТА

17.35 — Позывнеш. Музыка (нохчий меттала).
7.50 — Передачай программа.
7.55 — 8.00 — Объявлени.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Советаши вахари (нохчий меттала).
10.40 — РадиоладувгIараштa жоп лу Грозненски горисполкома капитальни гIишлон управлене начальника О. В. Данченкос.
11.00 — Школьни глобус.
11.20 — Музыка.
11.30 — 12.00 — Ахканара маршруташ.
12.30 — СалоIа минуташ (нохчий меттала).
12.50 — 13.15 — Илли оал Бетельгириев Хьусена.
15.15 — Хьадоладенначара денз вай деношка кхаччалца.
16.10 — Музыка (нохчий меттала).
16.15 — 17.00 — «Кавказа Iуйренаш».
18.00 — 19.00 — Музыкальни почта (гIалгIай меттала).

29 МАЙ
КIИРАНДИ

7.45 — Позывнеш. Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Хоамаш. Хаоттам.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукхаезаш йола ашараш».
11.20 — 12.00 — КIиранден музыкальни программа.
15.15 — 15.30 — XIX партийни конференце делегат Д. Дарсигова (гIалгIай меттала).
16.00 — Литературни Нохч-ГIалгIайче.
16.30 — «Къона смена (нохчий меттала).
16.45 — 17.00 — Дагестана ашараш (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 — Ашараш езараштa. Концерт (нохчий меттала).

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, малхбоалехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 19—24, Грозне 21—23 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча хана догIа а делхаш, тайп - тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 8—13, дийнахьа 16—21 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-53-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05164. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1798.